STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02466

SEFER ATERET HA-TSADIKIM

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ספר

עטרת הצדיקים

דא װערט דער ציילט זייער װוּנדערליכע מעשיות װאס עס האט זיך פאסירט ביי דיזע גאונים.

א װוּנדערליכע ערצעלונג פון הגאון ה"ר מאיר'ל פרומישלאנער ז"ל.

א װוּנדערליכע מעשה פון רבי'ן מלובלין זצ"ל מיט דעם רבי'ן ר' נפתלי מראפשיץ.

א װוּנדערליכע מעשה פון הצדיק ר' מאטעלי טשערנבלער זצ"ל.

א װוּנדערליכע מעשה פון רבי'ן ר' מיכלי זלאטשאװער מיט זיין זוהן ר' יצחק מראדװיל זצ"ל.

א װוּנדערליכע מעשה פון הצדיק ר' חיים מאיר יחיאל זצ"ל.

א שעהן ערצעהלונג פון דעם מחלוקת פון רבי'ן ר' לייביש מאפאלי אויף דעם רבי'ן מקאצק.

א װוּנדערליכע מעשה פון רבי'ן ר' לייבעלי איגער זצ"ל מלובלין.

א װיכוח װאס יודען האבען געהאט מיט א גלח און דער מדינה תורגמא פאר דעם מלך הישר סולטאן שלים.

א װוּנדערליכע מעשה װאס עס איז פארגעקומען ניט לאנג און שטאדט מ. װאס א מענש פון דער שטאדט האט די מעשה דערציילט װאס ער איז אליין ביי דעם געװעזען.

א שעהנע מעשה װאס א רבי האט דערציילט פאר זיינע חסידים כדי יעדער מענש זאל װיסען װי אזוי זיך צו פיהרען.

בהוצאת בית מסחר הספרים של ר' אברהם כהנא נאלעװקא 39

װארשא

שנת תרפ"ז לפ"ק

ATERES HACADIKIM

Wydanie księgarnie A. KAHAN Warszawa Nalewaki № 39
konto czekowe P. K. O. 5723.
1924.

PRINTEND IN POLAND

Druk G. Piment Warszawa Sierakowska 4

עטרת צדיקים

אַווינדערליכע ערצעלונג פון הרב הקדוש ה״ר מאיר׳ל פרומישלאַנער ז״ל.

הרב הצדיק מו״ה ר׳ מאיר פרומישלאַנער ז״ל איז אַמאָהל גיקומען אויף שבת אין שטעטיל סניאַטין זענען צו איהם גיקומען אַלע שענצטי מענשין פין שטאָדט לומדים גבורים כמעט די גאַנצי שטאָדט מענשין האָבען איהם אָבגיגעבען גרויס כבוד. שבת זענען די בעלי בתים גיגאַנגען צו זאַמען מיט הרב הצדיק ה״ר מאיר׳ל ז״ל אין שוהל דאַווינען. הרב הצדיק האָט גיהאַט אַ מנהג אַליין צו ליינען אין ספר תורה. אין צווישען איין פרשה אין דער אַנדערע פלעגט ער זיך נוהג זיין צו נעמען שלום ביי די מענשין וואָס האָבען נאָך ביז שבת נישט גיהאַט גענומען שלום. בעת ווייל זיי זענען גיקומען פריייטיג שפעט, צווישען די קרואים צום ס״ת איז גיוועזין איין סניאַטינער יוד וואָס איז אויך געקומען פריייטיג שפעהט. ווען מען האָט איהם אויף גירופען איז ער גיגאַנגען צום שלחן אין האָט דערלאַנגט שלום להרב הצדיק מאיר׳ל ז״ל. אין זאָגט צו איהם דער רבי בעדאַרף מיך קאָנען, פרעגט איהם הרב ה״צ פאַר וואָס בעדאַרף איך דיך קאָנען מעהר ווי איין אַנדערין. זאָגט דער יוד איך בין בעריל׳ס זוהן וואָס דער רבי האָט פאַר עטליכע יאָהר ביי איהם שבת גיהאַלטען האָט הרב הצדיק גיענטפערט אמת עס איז וואָהר מיין קינד, הערט רבותי איך וועל אייך דערציילען וואָס מיך האָט גיטראָפין פער עטליכע יאָהר דאָ אין סנאַטין. ווען איך מאיר׳ל בין נאָך גיוועזין איין יונגער מאַן אין אַלע גוטע יודען האָבען מאיר׳ן גיטריבען ווייל זיי זענען ברוגז גיוועזין וואָס מאיר איז מגלה סודות. אין מאיר האָט בעשלאָסען צו פאָהרין קיין מאַלדאָווע ווערין דאָרט אַמגיד אין וועלכער שטאָדט עס וועט זיך טרעפין פאָרינדיג אויף דעם וועג איז מיר אויס גיקומען שבת צו האַלטען אין סניאַטין. בין איך דאַמאָלס איין גישטאַנען ביי ה״ר בערין דעם יונגין מאַנס פאָטער. ה״ר בער האָט מיר אָבגיגעבען איין בעזינדער חדר בכבוד גדול. ווי מאיר איז גיזעסין אין חדר אין האָט מעביר גיוועזין די סדרה שנים מקרא ואחד תרגום. זענען צו מאיר׳ן אַריין

אַריין גיקומען צווייא יונגע לייט זיי זענען געוועזען קאַסיבער חסידים . אין מיט גרוס כעס אָהן גיהויבען מאיר'ן מבזה צו זיין מיט גרויסע זלזולים כאחד הריקים . אין זייא האָבען כמעט גיוואָלט מאיר'ן שלאָגען : אָבער השם יתברך איז תמיד מיט מאיר'ן · פלוצלינג האָבען דער הערט אַז דער בעל בית גייט זענען זיי אנטלופין אויף דער גאַס . ווי מאיר האָט גיזעהן אַז זיי זענען אַנטלופין בין איך אויך אַרויס אויף דער גאַס זעהן אויב עס איז נאָך צייט אַוועק צו פאָרין אין אַדורך אַריין לעבען שטאָדט אויף שבת . חאָטש אין דאָרף איז נישט דאָ קיין מקוה וועט מאיר זיך גיין טובל זיין לכבוד שבת אין טייך אַריין . עס איז שוין אָבער גיוועזין שפעט . אזוי האָט מאיר גימוזט בלייבען אין סניאַטין אויף שבת . מאיר האָט זיך אָבער מיט גינימען ריצעפטען אויף דעם וועג הייבו איינים פין די יונגע לייט זאָל אָהן האַפין אשטעכעניש אין דעם אַנדערין יונגען מאַנס ווייב זאָל זיין אַמקשה לילד . וכן הי' ווען די יונגע לייט זענען צו זיך אַהיים גיקומען איז איינער אַוועק גיפאַלין מיט שטעכיניש. אין דעם אַנדערינס ווייב איז גיוואָרין אַמקשה לילד מען האָט גירופען דאָקטורים אין עס האָט ניט גיהאָלפין דער גיפאַר איז גיוואָרין אַללע מאָהל גרעסער. דאַן האָט דער שוועהר פין דעם יונגען מאַן גיזאָגט צו זיין בני בית אין צו זיין איידים דאָס איז נישט אַנדערש נאָר די האָסט בודאי גימיזט טשעפען מיט דעם רבי . גיוויס האָט דער איידים גילייקינד אין גיזאָגט ניין. דער שווער איז אָבער ברוגז גיוואָרין · אין האָט איהם גירייסין ביי די פאות אין האָט גישריגען ער זאָל תיכף גיין מארגין איבער בעטען . ואם לאו וועט ער איהם עוקר מן השורש זיין דער יונגער מאַן איז גיקומען אין האָט מאירן איבער גיבעהטען . האָט מאיר גיזאָגט גיי אַהיים דיין ווייב האָט שוין גיבורין אַבן זכר למזל טוב דער צווייטער יונגער מאַן וואָס עס האָט איהם אָהנגיחאַפט אַשטעכיניש דער האָט נישט גיוואַרט מען זאָל איהם ביי די פאות רייסין . נאָר ער האָט אַליין גישריגען מען זאָל גיין געהך מאיר'ן איבער בעהטען ער קאָן שוין נישט אויס האַלטען די יסורים . ווי מען איז גיקומען צי מאיר'ן איהם איבער צי בעהטען האָט איהם מאיר אויך מוחל גיוועזין אין ער איז באַלד גיזינד גיוואָרין נאָ . פאַרשטייט איהר רבותי אמת אַז מאיר בעדאַרף קאָנען דעם יוד ווייל ער איז דוך בערל'ס זוהן. אין ווען נישט וואָס זיין פאָטער איז דאמאָלס אָהן גיקומען וואָלטען די יונגע לייט גיוועזין מאיר'ן גישלאָגין . אין הש"י האָט אַזוי מסבב גיוועזין אַז זיין פאָטער איז גיוועזין דער שליח מאיר'ן מציל צי זיין פין שלעכטע הענד נאָ בעדאַרף מאיר זיין זוהן מקרב צי זיין נאָ קומט אייך צו זאָגין עליכם שלום . די מעשה האָט דערציילט הרב הצדיק ר' יחואל מיכל ז"ל פין גלוני

דער

דער רבי ר׳ מאיר פרומישלאַנער אַיין איידים אַז ער האָט דאָס אלעס אַלייך געהערט פון זיין שוועהר הרב הצדיק הרבי מאיר ז״ל זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל דאָס האָבען די חז״ל געזאָגט הוה זהיר בנחלתן וכו׳ ובזכות האמונה וועלין מיר זוכה זיין בקרוב צו דער גאולה שלמה אמן .

אַ וואונדערליכע ערצעהלונג פון הרב הקדוש ה״ר מאיר׳ל פרומישלאַנער ז״ל.

איין מאָהל איז געקומען צו הרב הצדיק ה״ר מאיר׳ל פרומישלאַנער איין אשה אין דערלאַנגט איין קוויטעל אין געבעטין ביי הרב הצדיק ער זאָל מתפלל זיין אַז איהרע קינדער זאָלען גיין בדרך הישר. דען זיי גייען שלעכטע וועגין האָט איהר הרב הצדיק געענטוואָרט זי זאָל צו איהם קומען נאָך אַמאָהל אויף פורים אין הערין פון איהם די מגילה לייענען וועט זי געהאָלפען ווערין אַז איהרע קינדער וועלין גיין בדרך הישר ווי זי פערלאַנגט . די אשה איז אַוועג גיפאָרין אין אויף פורים איז זי צורוק גיקומען צו הרב הצדיק קיין פרעמישלאַן. אין האָט ווידער דערלאַנגט אַקוויטל מיט דער זעלבער בקשה. האָט איהר הרב הצדיק געענטוואָרט בזה הלשון. הערסט מיך אויס מאיר וועט דיר דערציילין אַמעשה וועסט שוין וויסען וואָס מאיר מיינט . אין הצדיק האָט אָהנגעהויבען צו דערציילען :

איין מאָהל האָט געוואָהנט איין מאַן מיט אַווייב אין אַשטאָדט . זיי זענען געוועזין גרויסע אָרימע לייט זיי האָבען זיך מפרנס געוועזין פון דעם וואָס זיי פלעגען קויפען ליים אינטער דער שטאָדט אין מיט זעקליך גיטראָגען אין שטאָדט אַריין אין פאַרקויפט. געוואָהנט האָבען זיי אינטער דער שטאָדט אין אַקליין שטיבעל . איין מאָהל אין אסתר תענית איז אויס גיקומען דער אשה איין ליל טבילה. האָט זי גיפרעגט דעם מאַן וואָס זאָל זי טוהן צו זאָל גיין אין שטאָדט הערען די מגילה לייענען צו זאָל זי גיין פריהער טבילה. האָט דער מאַן איהר געהייסען גיין פריער טבילה אין דער נאָך וועט זי הערין לייענען די מגילה. בעוויל די מצות טבילה שטייט העכער ווי מצות מגילה. אין די... טאָג איז גראַדע געוועזען איין רעגען קאַלט וועטער . די אשה איז גיגאַנגען טבילה . ווי זי איז גיקומען אין מרחץ אַריין . האָט דער בעדער זי גיפרעגט צו זי האָט צו באַצאָלען באָד געלד . האָט די אשה געזאָגט אַז זי האָט נישט אפילו קיין פרוטה האָט דער בעדער אָהן געהובען שרייען אויף איהר אַרויס די חצופה. האָט זיך

די אשה דערשראָקין אין איז אַרויס גילופין אוף דער גאַס . עס איז אובער גיוועזין אוף דער גאַס זעהר פינצטער אין רעגין מיט קעלט . האָט די אשה זייער גיוויינט אין גיגאַנגין אַהיים אין דער פינצטער. אוף דעם וועג גייענדיג אַהיים האָט זי זיך גיברוכין די הענד נישט זי איז גיוועזין טבילה אין נישט זי האָט גיהערט די מגילה ליינען. האָט זי זיך מיט איין יעמאַרליך יקול ציוויינט . פליצלינג האָט זי דערהערט אַז עס פאָהרט איין קאַרעטי. די קאַרעטי האָט זיך אָפגישטעלט אין עס איז אַרויס גיגאַנגען פין דער קאַרעטי איין אַלטער מאַן אין געפרעגט די אשה וואָס וויינסטו האָט זי איהם נישט גיוואָלט ענטפערין מחמת זי האָט זיך גישעהמט צי דערציילען פאַר איין פרעמדין מאַנספאַרזוהן איהר פאַרלעגינהייט . אין דעם איז אַרויס פין דער קאַרעטי איין אַנשטענדיג גיקליידיטע רייכע פרוי אָהן גיטוהן מיט טייער צירינג מיט פיהל בערלאַנטען וואָס זיי האָבען גילייכט אין דער פינצטער פרעגט זי די רייכע פרוי וואָס איז דיר אַזונס גישעהן וואָס די וויינסט אַזוי · האָט די אשה דערציילט דער רייכער פרוי וואָס מיט איהר האָט פאַסירט . האָט די רייכע פרוי גיזאָגט צי דער אשה פאָהר מיט מיר וועל איך פאַר דיר אויך באַצאָלין דען איך פאָהר אויך טבילה האָבין . אין די רייכע פרוי האָט מיט גינימען די אשה אין דער קאַרעטי . זיי זענען צי געפאָהרען צים באָד אין די רייכע פרוי האָט פאַרביידע באַצאָהלט אין די ביידע פרויען זענען גיגאַנגען צי זאַמען טבילה . אין נאָך דעם האָט דער אַלטער מאַן מיט דער רייכע פרוי אָפגיפיהרט זי אַהיים . אין פליצלינג איז דער אַלטער מיט דער רייכער פרוי מיט דער קאַרעטי פאַרשווינדען גיוואָרען. ווי די אשה איז אַריין אין שטיב האָט איהר דער מאַן גילייענט די מגילה אין פין דער אשה איז אין דער נאַכט גיבורין גיוואָרין מאיר׳ל . זאָגט ווייטער הרב הצדיק נאָ הערסט די· דער פאַר האָט זי זוכה גיוועזין אַז פין איהר איז מאיר׳ל גיבורין גיוואָרין דאָס האָט זי זוכה גיוועזין ווייל זי האָט אָבגיהיט אין אָבגיוואַרט זמן טבילה אין דער צייט . אין דער נאָך הערשט גיהערט די מגילה דער פאַר איז אַברהם ושרה איהר גיקומען צי הילף אובער די האָסט ניט גיוואָלט אָבהיטען זמן טבילה אין דער צייט אין די האָסט גימאַכט דעם עיקר פאַר אַטפל . אין דעם טפל פאַר איין עיקר דורך דעם האָסט די אַזעליכי קינדער. יעצט פאַר אַהיים אין היט אָב מצות טבילה בזמנה וועסט די זוכה זיין אז דיינע קינדער זאָלין גיין בדרך הישר . למע״ה זאָלסט פאָלגין מאירין וועט דיר גיט זיין אוף ביידע וועלטען . זכותו יגן עלינו

א ווינדערליכע מעשה פון דעם רבי ר׳ שמעלקי ז״ל הרב הצדיק מניקלשבורג.

אין ספר סמיכות משה ווערד געברענגט אז ער האט אליין געהערט די מעשה פון הרב הג׳ הישיש ר׳ אפרים יחיאל מיכל מק׳ באמסק. וועלכער האט געהערט פון הצדיקת מרת מרים ז״ל פון מאהליב אין רוסלאנד וועלכי איז געוועזן דעם הייליגען רבין ר׳ שמעלקי פון ניקלשבורג אין דעם הרב ה״ר פנחס דעם בעל הפלאה איין שוועסטער. אז הרב הצדיק הקדוש מ׳ יהושיע העשיל ז״ל מאפטא איז געוועזן אין א שטעטיל לעבען מאהליב. האט דער רב הק׳ מאפטא געזאגט צו זיינע מקרובים מיר וועלען פארען קיין מאהליב מקבל פנים זיין די צדיקת מרת מרים. זענען זיינע מענשין מיט געפארען קיין מאהליב אין זענען מיט געגאנגען מיט הרב הק׳ מאפטא צו דער צדיקת מרת מרים ז״ל. וועלכס צווישען די מענשען וואס זענען מיט געגאנגען מיט הרב הק׳ איז אויך געוועזן הרב הג׳ הר׳ אפרים יחיאל מיכל הנ״ל. האט ער געזעהן ווי די צדיקת מרים האט שטארק מכבד געוועזן להרב הק׳ מאפטא געבעטען זעצען ווי דער שטייגער איז דאן האט הרב הק׳ געבעטען להצדיקת מרים זי זאל איהם עפיס דערציילען פון איהרע הייליגע ברודער. האט זי אהנגעהובען דער ציילין די ווינדערליכע מעשה. יעדער ווייסט פון דעם אז מיין ברודער ז״ל פלעגט זיצען לאנג ביי שלש סעודות שפעט אין דער נאכט אין מען האט געזינגען זמירות אין געזאגט תורה ער פלעגט בענשען שוין נאהנט פון טאג עס איז אבער געוועזן אין שטאדט אמתנגד וואס איהם איז ניט געפעלען דאס התנהגות פון רבין ער פלעגט אריין צו שרייען דאך דעם פענצטער ווען דער רבי איז געזעסען ביי שלש סעודות קוקט נאר אויף דעם הימעל אין זעהן ווי עס איז שוין דא שטערען מען מעג שוין מאכען הבדלה אין ער פלעגט מיט זיינע רייד מבלבל זיין דעם רבין פון זיינע הייליגע געדאנקען אין דער רבי האט פון דעם געהאט גרוס צער דאך האט ער גאר ניט געזאגט:

אמאהל איז דער רבי געזעסען ביי שלש סעודות זייער פערטראכט פליצלינג האט מען אריין געווארפען שטיינער מיט שטיקער ערד דורך די פענצטער אין מען האט געטראפען דעם רבין אשטיינדיל האט זיך דער רבי אוף געכאפט פון זיין דביקות אין געפרעגט ווער עס האט דאס געטוהן האט מען איהם געענטפערט אז דער מתנגד האט דאס געטוהן. האט דער רבי געזאגט ער וועט זיכער אבנעמען זיינס מדה כנגד מדה. אין אצייט ארום איז דער מתנגד שלאף געווארען אין עטליכע טעג ארום איז ער געשטארבען פון דאמאלס אהן

אהן איז שוין דער רבי גיזעסין ביי שלש סעודות במנוחה עס איז שוין כמעט פערגעסען אז איז עס געוועזען אמתנגד אין שטאדט. ביי שלש סעודות האט ער אהנגעהויבען צי לאכען אין האט געזאגט „עליונים למטה ותחתונים למעלה” ד״ה די פין אויבען זענען הינטען אין די פין הינטען זענען אויבען עטליכע מאהל האט ער איבער גחזרת די ווערטער. די חסידים איז די זאך געוועזען אווינדער נאך הבדלה האבען זיינע מקורבים איהם גיפרעגט וואס דאס לאכין אין די ווערטער בעדייטען. האט ער זיי געזאגט איהר גידענקט דאך ווי דער מתנגד האט מיך מצער געוועזען ביי שלש סעודות פאר דעס האט מען איהם גפסקנט גיהנם. אין דאס איז דאך ידיעה אז שבת זענין די רשעים פריי פין גיהנם מוצאי שבת נעמט מען זיי צוריק אין גהנם אריין נאר כל זמן די חסידים זיצען נאך ביי שלש סעודות געהן די רשעים ניט צוריק אין גיהנם אריין. נאר באופן אז דער רשע האט ניט געלאכט אוף די חסידים וואס זיי זיצען לאנג. אבער דער מתנגד ער האט גישפעט אויף מיין שפעט זיצען ביי שלש סעודות איבער דעם אזוי ווי עס געהט נאר ארוס דריי שטערין טרייבט מען איהם צוריק אין גיהנם אריין. אין ער שרייט עס איז דאך נאך שבת אין די מלאכי חבלה ענטפערין איהם עס איז שוין דא דריי שטערין. זאגט ער זיי דער רבי זיצט דאך נאך ביי שלש סעודות. ענטפערין איהם די מלאכי חבלה ווען די ביסט געוועזען אויף דער וועלט האסטו געלאכט אויס דעם רבין פאר וואס ער זיצט אזוי לאנג שלש סעודות אין האסט איהם געהייסען קוקען אין הימעל אריין אז עס איז שוין דא דריי שטערין. אין יעצט הייסטו קוקען צים רבין אז ער זיצט נאך ביי שלש סעודות אין עס איז נאך שבת דארך דעם וועסטו קיין תקומה ניט האבען. דורך דעם האב איך געלאכט אין האב געזאגט עליונים למטה ותחתונים למעלה דאס איז טייטש ווען די ביסט אויבען אויף דעם הימעל הייסטו אראב קוקען צום רבין אז ער זיצט נאך ביי שלש סעודות איז נאך שבת אין ווען ביסט געוועזין הינטען האסטו געהייסען ארויף קוקען אוף דעם הימעל אין זעהן אז עס איז שוין דא שטערין עס איז שוין אויס שבת. פין דאנען זעהן מיר ווי אמענש דארף זיין געהיטען ניט צי לאכען פין קיין תלמיד חכם מיר זאלען זוכה זיין צי דינען גאט מיט ריינע ערליכע הערצער אמן:

א װוּנדערליכע מעשה פון רבין מלובלין זצ"ל מיט דעם רבין ר' נפתלי מראפשיטץ.

אין דער שטאָדט סטרעט וואָס געפינט זיך אין באָרקאָווינע האָט געוואָהנט איין חסיד און אלמדן מופליג בתורה וועלכער האָט גיהייסען ר' בינימין. גירופען האָט מען איהם ר' בינימין סטראַטער. ער איז גיוועזען אתלמיד מובהק פון הרב הצדיק מו"ה חיים מטשערניוויטץ בעמ"ח פון ספר באמ"ח. דער ר' בנימין איז גיוועזען זייער גיליבט ביי הרב ה"צ ר' חיים שטערניוויצער. אַמאָהל איז היר בינימן שלאַף געוואָרען האָט ער גישיקט איין שליח מיט אַקוויטעל אין אַפּ"נ צי זיין רבין ה"ר חיים ווי הרב ר' חיים האָט דער הערט אַז ר' בנימין איז שלאַף האָט ער תיכף גישיקט איין שליח מיוחד ער זאָל גיוואָהר ווערען וואָס ר' בנימין מאַכט. אין הרב הצדיק ה"ר חיים איז געשטאַנען אַגאַנצע נאַכט ביי דעם פענצטער אין אויס גיקיקט דעם שליח מיט תשובה. ביז דער שליח איז געקומען אין האָט איהם גיזאָגט אַז עס איז איהם בעסער אזוי גישעצט איז ביי איהם גיוועזען דער חסיד ר' בנימין אין איידער הרב הצדיק ה"ר חיים טשערניוויצער איז אַוועק גיפאָרען קיין ארץ ישראל. האָט ה"ר בנימין גיוויינט אין גיפרעגט זיין רבי ה"ר חיים. רבי ביי וועמען לאָזט איהר מיך איבער. האָט איהם הרב גיענטווערט פאָהר מיט מיר מיך באַלייטען ביז אַפּט וועל איך דיך איבער לאָזען אויף מיין מחותנס פלייצים. פאָרינדיג קיין ארץ ישראל איז הרב הצדיק ה"ר חיים גיפאָרען צי הרב הצדיק מו"ה אברהם יהושיע העשיל ז"ל פין אַפּט זיך גיזעגינען מיט איהם דען זיי זענען גיוועזען מחותנים. ווען הרב ה"צ ה"ר חיים האָט זיך גיזעגינד מיט הרב ה"צ פין אַפּט אין ה"ר בנימין איז דער ביי גישטאַנען האָט הרב ה"צ ה"ר חיים גיזאָגט מחותן מיר לאָזין איבער אינזער ר' בנימין אויף אייערע פלייצים. אין מיט ה"ר בנימין האָט ער זיך גיזעגינד אין גיזאָגט גידענק אַז איוד בעדאַרף אויס גיין דאָס חיות פאַר דער הייליגער תורה. אין הרב ה"צ ה"ר חיים איז אַוועק גיפאָרען קיין ארץ ישראל פון דאַמאָלס אָהן איז ה"ר בנימין געפאָרען צי הרב ה"צ פון אַפּט. און ה"ר בנימין פלעגט דאַווינען פאַר דעם עמוד ימים נוראים ביי הרב ה"צ פין אַפּט. אין דער ר' בנימין האָט לא עלינו נישט גיהאַט קיין קינדער. אין ער פלעגט דערקיטשין להרב ה"צ מאַפּט וועגען קינדער האָבען. דען דאָס ווייב האָט זיך מיט איהם נישט גיוואָלט גטין. איין מאָהל זאָגט הרב הצדיק צי ר' בנימין פאָהר צו הצדיק מלובלין וועסטו גהאָלפען ווערין. איז ר' בנימין גיפאָרען קיי לובלין צו הרב ה"צ ה"ר יעקב יצחק ז"ל. אין האָט דאָרט אָפּ גיגעבען אַקוויטל מיט פּ"נ להרבי מלובלין ז"ל

איז

אין גיבעטען ער זאל פאר איהם מתפלל זיין ער זאל גיהאלפין ווערין מיט קינדער. האט איהם ה״צ מלובלין גיענטווארט ער זאלווארטען ביז מארגען אין דער פרי וועט ער אדם זאגין תשובה אויף זיין בקשה דען ער איז יעצט אטרוד מיט איין פדיון נפש פין יאסי. דען דער ברודער פין הגביר ה״ר מיכל דניאל איז מסוכן שלאף אין נוטה למות ר״ל. האט זיך ר׳ בנימין. זייער גיוווינדערט אויף דער תשובה. אין ער האט איבער גיווארט ביז מארגין. אויף דעם צווייטען טאג אין דער פרי איז ה״ר בנימין גיגאנגין צו הרב הצדיק הערין די תשובה. האט הרב הצדיק גיזאגט צו ר׳ בנימין. הער מיך אויס עס איז מיר געקומען אקוויטעל מיט פ״נ פין דער שטאדט יאסי אז ה״ר מיכל דניאל׳ס ברודער איז גיפערליך שאף. האב איך פאר איהם מתפלל גיוועזען אבער די תפילות זענען ביי מיר נישט ארויס גלאט פון מאהל ווי גיוועגליך. ווייס איך אז ער איז נפטר גיווארין. אין זיין ווייב די אלמנה זי איז דיין זיווג אין מיט איהר וועסטו האבען אזוהן מיט אטאכטער האט זיך בנימין זעהר דערשראקען אין גיוווינדערט אוף דער תשובה. דען זיין ווייב אין סעראט האט דורך גילעבט האט זיך ר׳ בנימין גיזעגינד און איז אהיים גיפארען ווי ער איז אהיים גיקומען איז דאס ווייב קראנק גיווארין און אקורצע צייט איז זי גישטארבין ר״ל. נאך דעם האט ה״ר בנימין חתונה גיהאט מיט דער אלמנה פין דעם נפטר ר׳ מיכל׳ס ברודער פין יאסי. אין ער האט מיט איהר גיבארין אזוהן מיט אטאכטער אזוי

ווי הצדיק הרבי מלובלין האט איהם גיזאגט:

דעצט וועלין מיר דערציילען דאס צדקות אין חסידות און די ענדע פין ה״ר בנימין פלעגט זיך נוהג זיין אלע יאהר יו״כ ביי נאכט צו נעכטיגען אין שוהל ווי ער האט געדאווינט און ניט אהיים גיגאנגען. נאר בשנת תקפ״ז איז ער שוואך גיוועזען און האט זיך נישט גיפיהלט אין כח צו בלייבען יוה״כ ביינאכט און שוהל ווי זיין מנהג איז גיוועזען, און איז אהיים גיגאנגען אין איז אנטשלאפען גיווארין האט זיך איהם געחלימט אז ער רייד מיט זיין רבי הרב הצדיק ה״ר חיים טשערנאוויצער ז״ל. האט ער זיך אויף גיחאפט מיט שרעק און ה״צ בנימין האט ערציילט זיינע גוטע פריינד דעם חלום אין גיזאגט השי״ת זאל העלפין דער חלום זאל זיין צו גוטען דען איך שרעק זיך עפיס זייער. נאך יוה״כ האט ה״צ בנימין גיקופט אשיינעם אתרוג אוף חג הסוכות אין האט איהם באהאלטען אין איין שאפע וואס ער האט גיהאט שטיין אין גיוועלב ווי עס איז דארט אויך גילעגען אספר תורה. אין דעם גיוועלב איז גיוועזין שניט סחורה וואס ה״ר בנימין פלעגט ברענגין פין לייפציג און פון וויען. סוכות ביי נאכט האט ה״ר בנימין גינימען זיין בן יחיד וואס איז שוין אלט גיוועזין בערך פין זעקס יאהר מיט זיך און סוכה אריין מיט איהם דארט צו נעכטיגען

נעכטיגען בדי איהם מחנך צו זיין במצות. פליצלינג האַלבע נאַכט איז געוואָרין איין לאַרים אין שטאָדט עס ברענט. האָט ה״ר בנימין גיחאַפט די שליסעל און גיעפינט דאָס גיוועלב וועלכיס עס איז גיוועזין מיט אייזערני טיהרין אין איז אַריין אין גיוועלב פון דאָרט עפיס צו ראַטיווען. דער וויל איז ה״ר בנימינ׳ס וויב אַרויס אין גאַס און זי האָט גיזעהן אַז דאָס גיוועלב שטייט אָפין האָט זי גיחאַפט געהך און פאַרשלאָסען די טיהרען. פאַר שרעק האָט זי נישט גיפרעגט אויב עס איז דאָרט עמיץ דאָ. נאָך דעם האָט מען זיך אומגיקיקט אַז ה״ר בנימין איז נישט דאָ האָט זיך דאָס וויב דערמאַנט אַז זי האָט פאַרשלאָסען די טיהרען פון גיוועלב אפשר איז ער דאָרט. האָט מען גיעפינט דאָס גיוועלב האָט מען גיטראָפען ה״ר בנימין איז גיזעסען פאַר חלישט אין האָט גיהאַלטען און איין האַנד די ספר תורה און דער צווייטער האַנד דעם אתרוג. מען האָט איהם גינימען ראַטיווען אָבער עס איז גיוועזין צו שפעהט. ער איז גישטאָרבען אין די גאַנצע שטאָדט האָט איהם בעוויינט אוף זיין צדקות ער איז נישט גילאָפען ראַטיווען זיין סחורה זיין פערמעגין נאָהר דעם אתרוג מיט דער ספר תורה. אין עס איז מקיים גיוואָרען זיין רבינ׳ס וואָרט אַז איוד בעדאַרף אויס גיין דאָס חיות פאַר דער היילינגער תורה. יעצט זעהן מיר ווי די היילינגע צדיקים האָבען גיהאַט ליכטיגע אויגען אין אַלעס גיזעהן זייער זכות זאָל אינץ בייַשטיין מיר זאָלין בקרוב אויס גילייזט ווערען פון גלות אין קיין ארץ ישראל במהרה בימינו אמן:

א וואונדערליכע מעשה פון רבין מלובלין זצ"ל מיט דעם רבין ר' נפתלי מראפשיטץ.

די תלמודים האבען געבעטען דעם רבין אז ער זאל ברענגען משיח'ן און ער האט זיי צו גיזאגט. אין שמחת תורה פאר די הקפות האט ער שטארק געארבייט וועגען דעס און ער האט ניט געוואלט געהן צו די הקפות ביז עס וועט העלפין זיין בקשה. פלוצלונג איז ער ארויס געפאלען פון פענצטער די חסידים האבען איהם געטראפען ליגען אין הויף און האבען איהם ארייין געטראגען און שטוב ארייין און ער איז געלעגען צו בעט ביז דער פטירה. נאך סוכות ווי זיינע גרעסטע תלמודים האבין דער הערט די בשורה זענען זיי זיך אלע צו זאמען געקומען קיין לובלין מבקר חולה זיין דעם רבין נאר דער רבי ר' נפתלי מראפשיץ איז ניט געקומען. יעדען טאג זענען זיי געגאנגען צום רבי'ן זעהן וואס ער מאכט עס האט אזוי געדויערט ביז נאך פורים איז נאך דיא שלאפקייט געשטאנען אוף איין אופן. נאך פורים ווי זיי האבען געזעהן אז דיא שלאפקייט האט זיך געשטארקט און מען האט געזעהן אז עס האלט ביי שלעכט האבין זיי געשיקט אשליח נאך ר' נפתלי זצ"ל מראפשיטץ אז ער זאל קומען כדי אלע תלמודים זאלען זיין בייזאמען ביי דעם רבינס פטירה.

דער רבי ר' נפתלי איז געפאהרען קיין לובלין און איז אהנגעקומען קיין לובלין ר"ח ניסן און איז ארייין געגאנגען צום רבין און האט געזעהן ביי וואס דעם רבינס שלאפקייט האלט ער האט שטארק געוויינט און איז שוין געזעסען ביי דעם רבינס בעט ביי טאג און בייינאכט ער האט ניט אבגיטרעטען קיין איין רגע פון רבינס בעט גאנצע צוועלף טעג. עס איז געקומען דער דרייצינטער טאג אין ניסן און דער פריה איז דער רבי ר' נפתלי ארויס געגאנגען פון רבין און איז געגאנגען אויף זיין אכסניא און איז שוין מעהר ניט ארייין געקומען צים רבין. אבער אלע תלמודים זענען געבליבען זיצין ביי דעם רבין און ניט אבגיטרעטען קיין רגע. יעדען טאג האבין זיי געשיקט נאך דעם רבין ר' נפתלי ער זאל ארייין קומען צים רבין. ער האט אבער ניט געקוקט אויף זיי און איז ניט געקומען צו געהן. תשעה באב און דער פריה ווי זיי האבין געזעהן אז עס האלט שוין ביי שלעכט האבין זיי ווייטער גישיקט נאך איהם. צוועלף אזייגער ביי טאג איז ער געגאנגען צים רבי'ן און אזוי ווי ער איז נאר ארייין גיקומען אין שטיב ארייין האט דער רבי איבער געגעבען זיין נשמה צו השי"ת און איז נפטר געווארין תשעה באב נאך צוועלף.

די תלמודים איז די זאך גיוועזען אווינדער פון וואגען האט ר' נפתלי געוויסט אב צו פאסען די צייט ווען דער רבי וועט נפטר ווערען האבין זיי איהם גיפרעגט

גיפרעגט . האט ער זיי געענטפערט איך בין ניט קיין נביא און ניט קיין בן נביא מעהר פון אייך . נאר די זאך איז אזוי ווי עס איז דאך ידיעה אז און די צוועלף טעג פון ר״ח ניסן יעדעס יאהר פלעגט דער רבי אויף שרייבען וואס עס וועט זיין אין דעם גאנצען יאהר יעדען טאג אויך יעדען חודש איבער דעם בין איך געקומען צו פאהרען ר״ח ניסן און בין גיזעסען ביי דעם רבין און ניט אבגיטרעטען קיין רגע פון רבין ווי עס איז געקומען און פינפטען טאג (וואס ער איז מרמז אוף חודש אב ווייל די חדשים רעכינען זיך פון ניסן) האט מיר דער רבי געזאגט איך זעה ניט דעם טאג פון תשעה באב נאר ביז אהאלבען טאג ניט מעהר האב איך פערשטאנען אז דאס מיינט ער אוף זיך ווייל ער וועט ניט לעבען נאר ביז צוועלף . איבער דעם האב איך געוויסט אב צו פאסען ווען אריין צו קומען צים רבינס פטירה זי״ע ועכי״א .

אווינדערליכע מעשה פון רבין ר׳ נחום טשארנאבלער מיט זיין זוהן ר׳ מאטילי טשארנאבלער זכרונם לברכה.

דער רבי ר׳ מאטילי איז געוועזען זייער שלאף און איז עטליכע וואכען געלעגען אין בעט און עס איז איהם ניט בעסער געווארין . און פונקט דאמאלט איז זיין משמש וואס איז נאך געוועזען משמש ביי זיין פאטער ר׳ נחום זצ״ל אויך שלאף געווארען און האט געהאלטען ביי שטארבען . די חסידים האבין געזעהן אז דער משמש האלט ביי שטארבען און אויך זייער רבין ווערט ניט בעסער . זענען זיי געגאנגען צו זייער רבין ר׳ מאטילי און איהם געבעטען אז ער זאל אב שרייבען אבריף צו זיין פאטער און איהם בעטען אז ער זאל אוף איהם מתפלל זיין אז ער זאל געזונד ווערען און זאל דעם בריף מיט געבין דעם משמש דער משמש זאל דעם בריעף איבער געבען זיין פאטער . דער רבי האט אויף דעם מסכים געוועזען און האט אבגעשריבען אבריעף צו זיין פאטער און האט איהם געשיקט צו דעם משמש און איהם אהנגעזאגט אז ער זאל ניט מסיח דעת זיין פון איהם נאר אזוי ווי ער וועט קומען אויף יענעם עולם זאל ער תיכף איבער געבען דעם בריעף צו זיין פאטער ר׳ נחום זצ״ל .

דער משמש האט צו געזאגט אזוי צו טוהן ווי דער רבי האט איהם געהייסען נאך דעם איז דער משמש נפטר געווארען און עס איז פערביי בעגאנגען א צייט און דעם רבין איז ניט בעסער געווארין די חסידים איז עס געוועזען

אווינדער

אווינדער זיי האבין געוויסט אז דער רבי ר' נחום האט שטארק ליעב געהאט זיין זוהן אין זיכער האט דער משמש איהם איבער געגעבען דעם בריעף אין דעם רבין ווערד גאר ניט בעסער. עס איז פערביי געגאנגען עטליכע וואכין די שלאפקייט האט זיך אלע מאהל מעהר געשטארקט אז עס האט שון כמעט געהאלטען ביי יציאת נשמה פליצלינג האט דער רבי אהנגעהויבען צו שוויצען אין אקורצען צייט איז ער געזינד געווארען. ווען ער אין שוין געוועזען פעליג געזינד האט ער געמאכט אסעודת הודאה אין איז געוועזען זייער פריילך. זיינע מקורבים האבין געזעהן אז ער איז פריילך האבין זיי איהם גיפרעגט צו דער משמש האט מקיים געוועזען אין האט איבער געגעבען דעם בריף ? האט ער זיי גיענטפערט יא. האבין זיי איהם גיפרעגט פאר וואס האט אזוי לאנג געדויערט פאר וואס זענט איהר באלד ניט געזינד געווארען האט זיי דער רבי געזאגט איך וועל אייך דער ציילען די סיבה פין דעם. אזוי ווי דער משמש איז געקומען אוף יענעם עולם האט ער געבעטען מען זאל איהם ווייזען דאס ארט פין מיין פאטער האט מען איהם גיענטפערט אז ער קען ניט זעהן מיין פאטערס ארט וויל זיין ארט איז קודש קדשים איבער דעם טאהר ער ניט אהין אריין געהן האט דער משמש ניט געקענט איבער געבען דעם בריעף מיין פאטער. עס האט אזוי געדויערט אצייט ביז מען האט מיין פאטער מעלה געוועזען צו אגרעסערע מדרגה גייענדיג ציא דעם ארט האט ער געמוזט אדורך געהן דורך דעם ארט ווי דער משמש איז געוועזען אין פיעל כתות מלאכים זענען געגאנגען מיט איהם עס האט קיינער ניט גיקענט צו איהם צו געהן:

ווי דער משמש האט דער זעהן מיין פאטער האט ער אהנגעהויבען צו שרייען רבי רבי. ווי מיין פאטער האט דערהערט זיין שרייען האט ער איהם איבער גיפרעגט ווער ביסטו האט איהם דער משמש גיענטפערט איהר קענט מיך ניט איך בין דאך געוועזען אייער משמש. האט איהם דער רבי גיענפערט איך קען דיך ניט ער האט איהם געוואלט דערמאנען אלע סמנים. מיין פאטער האט איהם גיפרעגט וואס ווילסטו האט איהם דער משמש גיענטפערט איך וויל אייך איבער געבען אבריף פין אייער זוהן איהר זאלט אויף איהם מתפלל זיין ער זאל האבין ארפואה ער איז שוין שלאף עטליכע וואכין אין האט איבער גיגעבין דעם בריף מיין פאטער, האט ער איהם תיכף גיענטפערט דעם משמש איך האב ניט קיין זוהן אוף דער וועלט דער משמש האט אהנגעהויבען שטארק צו וויינען אין שרייען אין האט געזאגט רבי פאר וואס גודענקט איהר ניט אין אייער זוהן איז דאך אויך אקדוש וטהור. ווי מיין פאטער האט גיהערט די רייד האט ער געזאגט יא יא איך גידענק שוין איך האב אזוהן ער וועט תיכף האבין ארפואה אין עס איז אזוי געוועזען אזוי ווי מיין פאטער האט ארויס געזאגט די ווערטער האב איך תיכף גיהאט

גיהאָט אָהנגעהויבען צו שוויצען אין בין געזונד געוואָרען
נאָך דעם האָט דער משמש געפרעגט מיין פאָטער פאַר וואָס האָט איהר תיכף ניט גידענקט אין אייער זוהן ביז איך האָב געמוזט שרייען מיט אַגעוויין דאַמאָלסט האָט איהר אייך הערשט דער מאַנט אין איהם ? האָט מיין פאָטער איהם גיענטפערט די זאָלסט וויסען אַז די צדיקים האָבען ניט קיין כח צו האָבין עליי בעולם העליון אַריין צו קומען לגן עדן העליון ביז זיי פערגעסען פון דעם גשמיות עולם התחתון . אין אך האָב שוין זיך אויסגעטוהן מעניני עולם הזה איבער דעם האָב איך ניט גידענקט אין מיין זוהן אַזוי האָט דער ציילט דער רבי ר' מאָטעלי פאַר זיינע מקורבים בשעת דער סעודת הודאה אַז אַזוי האָט איהם דער משמש דערציילט (ד"ה דער משמש איז צו איהם געקומען מעולם העליון אין האָט איהם דאָס דערציילט) זי"ע ועכי"א :

אַמַעשָׂה נוֹרָא פוּן דָרַב הַצַדִיק מו"ה מֵאִיר מִפְּרִימִישְׁלַאן ז"ל .

אין דער שטאָדט סיטשאַוועָ איז גיוועזען איין בעל בית ר' שמעון נתן . אין דער מענש איז שלאַף גיוואָרען אוף חולי נופל ר"ל . איז דער ר' שמעון נתן גיפאָרען צו הרב הצדיק ה"ר מאיר'ל פרומישלאַנער אוף יום הקדוש . אין דער ר' שמעון נתן האָט גיהאַט איין אָהנזאָג פון פיעל דאָקטורים אַז ער טאָהר קיין מאָהל נישט פאַסטען . אין יעדען טאָג באַלד ווי ער שטייט אוף פון שלאָף מיז ער תיכף עפיס טועם זיין טיי צו קאַווע וכדומה אין זיך נישט לאָזען דאָס האַרץ איבער גיין ערב יום הקדוש האָט הרב הצדיק גישיקט צו זיך אַריין רופען ר' שמעון נתן אין איהם גיזאָגט די ווייסט אינדזערע הייליגע האָבין גיהייסען יו"כ פאַסטען אין זיך פאַניגען מיט חמשה ענוים. האָט ר' ש"נ גיענטוואָרט איך ווייס . האָט הרב הצדיק איהם גיזאָגט איך ווייס אַז ביסט איין שלאַפער מענש און די דאָקטורים האָבען דיך נישט געהייסען פאַסטען . נאָהר פאָלג מיך אין זאָלסט דעם יום הקדוש נישט עסין . ביז איך וועל דיך הייסען אין אַלע טאָג ווען ער האָט נישט גינומען עפיס עסין צו דער צייט האָט ער בעקומען הולאת ר"ל . דורך האָט ר' שמעון נתן גיזאָגט צו הרב הצדיק איך וועל אַזוי טוהן ווי דער רבי הייסט מיך . נאָך כל נדרי זאָגט הרב הצדיק צו ר' ש"נ ביי נאַכט זאָלסטו גאָהר נישט עסין אין נישט טרינקען אין דער פרי וועל איך דיר זאָגען ווען די זאָלסט עסין . איז ר' ש"נ גינאַנגען אוף דער

אכסני'

אכסני' אין זיך גילייגט שלאפען. גאנץ פרי איז ער גיגאנגען צי הרב הצדיק זאגט איהם הרב הצדיק ווארט מיר אויס ביז נאך ברכו. האט ער גיווארט ביז נאך ברכו אין דאס הארץ האט איהם שוין גיט גיחלישט. איז ער צו גיגאנגען צו הרב הצדיק זאגט ער איהם ווארט מיר אויס ביז נאך קדושה אזו האט איהם הרב הצדיק אפגיפירט ביז נאך מוסף אין ביז נאך נעילה. אזוי האט דער ר' שמעון נתן אפגיפאסט אגאנצען טאג אין דאס חולאת ר"ל האט ער נישט גיהאט ווי עס איז גיקומען ביי נאכט מוצאי יום הקדוש האט הרב הק' ארייין גירופען ר' שמעון נתן צו זיך און איהם מכבד גיוועזען מיט לעקעך אין בראנפען ווען ר' שמעון נתן האט גטרינקען לחיים זאגט איהם הרב הצדיק די רפואה וואס מאיר האט דיר גיגעבען ווערט דיר מעהר העלפין ווי אלע דאקטורים. וכן הוה דער מענש איז גיווארען פעליג גיזינד און עד יום מותו האט ער מעהר פון דער קרענק ר"ל נישט גיוויסט. פון דאן אהן פלעגט ער אלע יאהר פארען אוף יום הקדוש צו הרב הצדיק קיין פרעמישלאן זכותו יגן עלינו תמיד:

אַ ווינדערליכע מעשה פון הרב הצדיק ר' מאטעלי משערנאבלער זצ"ל:

דער רבי ר' מאטילע טשערנאבלער אין אמאהל געוועזען אין אשטאדט אצייט ער האט שוין געוואלט אוועק פאהרען איז צו איהם געקומען אמענש אין איהם געבעטען אזוי ווי עס איז מארגען ביי איהם אברית בעט ער דעם רבין אז ער זאל זיין סנדיק. דער רבי איז שוין געבליבין אויף מארגען צו זיין אוף דעם ברית. מארגען אין דער פריה האט דער רבי אבגעדאווענט אין איז געגאנגען אוף דעם ברית אין איז געוועזען סנדיק אין מען האט דאס קינד מל געוועזען נאך דעם ברית האט מען מכבד געוועזען דעם רבין מיט לעקיך אין בראנפין. נאך דעם האט דער רבי גיפרעגט דעם בעל ברית פאר וואס ער גרייט ניט צים טיש מען זאל געהן עסין האט איהם דער בעל ברית גיענטפערט אז ער מאכט ניט קיין סעודה האט איהם דער רבי גזאגט איך זעה אז די ביסט פריילך פין דער מצוה פאר וואס מאכסט די ניט קיין סעודה? האט איהם דער בעל ברית גיענטפערט איך וואלט זייער געוואלט מאכין אסעודה גאר איך בין זייער ארים. האט איהם דער רבי געזאגט איך וועל געבען האלב אין די צווייטע העלפט גיט איהר אין מען זאל מאכין אסעודה האט דער בעל ברית

גיענטפערט

גיענטפערט איך קען קיין האלב אוף ניט געבען האט דער רבי געזאגט גיב אדריטעל אין איך וועל געבען צוויי דריטלען. האט ער געזאגט אז ער קען קיין דריטעל איך ניט געבען דער רבי האט געגעבען געלד אין מען האט געמאכט אסעודה אין דער רבי מיט זיינע חסידים האבען זיך גיזעצט צים טיש צו דער סעודה:

אין מיט סעודה האט דער רבי גערעדט פין ענין סעודת מצוה אין האט געזאגט אז אסעודת מצוה איז גרויס כמעט עס איז ניט דא קיין גרעסערע מצוה פין דעם וועלכעס זאל קענען מעניש זיין דעם שטן אין דעם קיטרוג פין יודען ווי אסעודת מצוה. אין ער האט געזאגט איהר זאלט וויסען אז דער שטן ארבייט גיכער ניט צו לאזען דעם מענש מאכין אסעודת מצוה ווי די מצוה אליין. דעם טעם דער פין איז ווייל מיט דעם וואס יודען מאכין אסעודת מצוה האט דער מלאך מיכאל דער שר פין די יודען מנצח געוועזען דעם שטן. עס איז א מאהל געוועזען אגרויסער קטרוג אוף יודען דער שטן האט אוס גירעכינט כמה וכמה עבירות וואס די יודען האבין געטוהן אין דער מלאך מיכאל דער מליץ דער יודישער איז געשטאנען אין האט ניט געהאט וואס [illegible]: ענטפערין אין ממליץ זיין אוף די יודען ווייל ער האט געוויסט אז דאס אלץ וואס ער זאגט איז אמת מען האט שוין כמעט געוואלט אב חתמנען אגזר דין אויף די יודען האט זיך דער מלאך מיכאל מיישב געוועזען האט געזאגט צים שטן דיינע טענות זענען טאקי אמת נאר [illegible] צו האסטו שוין אמאהל געזעהן אז נאך ווי ער טוהט איין עבירה אז ער זאל זיין בשמחה דהיינו ער זאל נאך דער עבירה מאכין אסעודה וכדומה ער זאל זיך פרייען מיט דער עבירה אדרבה ער איז טרויעריג נאך דעם ווי ער טהוט די עבירה ער האט חרטה אבער זאלען מיר זעהן אז ווען איוד טהוט אמצוה איז ער בשמחה אין ער מאכט לכבוד דער מצוה אסעודה ווייל ער האט זוכה געוועזען מקיים צו זיין דעם רצון השי"ת. אין דאס ענין פין דעם איז. ווייל איוד וויל ניט טוהן קיין עבירה נאר עס געהט אין אים אריין ארוח שטות דער שטן רעדט איהם אהן ער זאל טוהן די עבירה טהוט ער די עבירה מצד ההכרח ווייל דער יצר הרע האט איהם גענייט הייסט ער א אונס אין א אונס האט די תורה געפטרת אבער אז איוד טהוט אמצוה טהוט ער זי מיט זיין גאנצען רצון איבער דעם איז ער נאך דעם בשמחה מיט דער טענה האט דער מלאך מיכאל מנצח גיוועזען דעם שטן אין דער פסק דין איז ארויס געגאנגען אוף דעם כלל ישראל לטובה ולברכה פין דאנען זעהן מיר ווי גרויס אסעודות מצוה איז. השי"ת זאל אינז העלפין מיר זאלען זוכה זיין איהם צו דינען מיט אהבה ושמחה, מיט הרחבות הדעת אמן כן יהי רצון

אווינדערליכע מעשה פון רבין ר׳ מיכלי זלאטשאווער מיט זיין זוהן ר׳ יצחק מראדוועל זצ״ל.

דאס איז דאך ידיעה אז דעם מגידס קינדער האבען געהאט אמנהג סוכות צו עסין ביי זייער פאטער. אמאהל אין חול המועד סוכות זענען זיי זיך צו זאמען געקומען זיי זאלען אריין געהן צום פאטער מיט איהם עסין בעזאמען. ווי זיי זענען אריין געקומען און הויז אריין האבין זיי גיהערט ווי דער מגיד האט געזאגט מיט גרוס התלהבות בזה הלשון רבונה של עולם פאר וואס ביסטו גוזר שלעכטע גזירות אויף די יודען אין מיר זאלען זיי דארפען מבטל זיין (אזוי ווי עס שטייט אז הקב״ה איז גוזר שלעכטע גזירות אין דער צדיק איז זי מבטל) עס וואלט דאך בעסער געוועזען אז מיר זאלען גוזר זיין גוטע גזירות און דו זאלסט זיי מקיים זיין. און האט אזוי איבער גחזרט עטליכע מאהל דו ווערטער מיט גרויס התלהבות הערענדיג די ווערטער זענען די קינדער געווארען דערשראקען אין האבען מורא געהאט אריין צו געהן אין שטוב אריין. נאר ווי זיי האבין גיהערט אז זייער פאטער איז שטיל רוהיג געווארען זענען זיי אריין געגאנגען. אין הארץ האבען זיי גיקלעהרט אויף זייער פאטערס רייד אז עס הייסט צו שטארק גירעדט אנקעגען השי״ת. דער מגיד האט באלד מרגיש געוועזין זייער געדאנק. ווי זיי האבען זיך אנידער געזעצט ביי דעם טיש האט ער זיי געזאגט מיינע קינדער איך וועל אייך דערציילען אווינדערליכע מעשה פון ר׳ יצחקי׳ל ראדווילער ר׳ מעכלי זאלטשיוועריס אזוהן:

דער רבי ר׳ יצחקי׳ל פלעגט אלע נאכט האבען עליות נשמה און האט אויף דעם הימעל גילערינט סודות התורה ער פלעגט געהן בהיכלות עליונים צו די צדיקים לערנען ביי זיי סודות התורה און יעדער צדיק פלעגט איהם מוסר זיין סודות התורה. בייטאג פלעגט ער די אלע סודות וואס ער האט גיהערט ביי נאכט און הימעל מגלה זיין פאר זיינע מקורבים. אמאהל האט ער געמאכט עליות נשמה אין זיין נשמה איז אויף געגאנגען למעלה למעלה מעהר ווי שטענדיג עס איז דאמאלס געוועזען אין הימעל א עת רצון האט מען איהם געגעבען רשית צו געהן גאהר הויך אין ער איז געגאנגען פין איין היכל צים צווייטען אלע מאהל העכער אין יעדען היכל האט מען איהם מגלה געוועזען גרויס סודות התורה נאך דעם איז ער אויף געגאנגען אין איין היכל וואס עס איז געוועזען גאהר הויך ווי ער האט געוואלט עפעהנען די טהיר איז ארויס אבת קול מיט אגרויס רעש געה צוריק די טאהרסט דא ניט אריין געהן. ער האט אהנגעהויבען צו ציטערן אין האט געוואלט צוריק געהן האט ער גיהערט אקול רופען מיין

טייערער

טייערער זוהן די זאלסט וויסען אז אין דעם היכל רוה איך דיין פאטער. די זאלסט וויסען מיין קינד אז די האסט נאך ניט קיין רשות אריין צו געהן אהער. האט ער איהם גיפרעגט פאר וואס? האט ער איהם גיענטפערט וויל די ביסט נאך ניט געקומען צו דער אמת׳דיגער מדריגה ובפרט דורך דעם חטא וואס די האסט געטוהן און דער נאכט:

ווי ר׳ יצחק׳ל האט דערהערט אז ער האט געטוהן א חט די נאכט האט ער זיך זייער דערשראקען וויל ער האט זיך ניט געשפיערט אין קיין שום חט. האט ער גיבעטען זיין פאטער אז ער זאל איהם זאגען וואס פאר א חט ער האט געטוהן. האט איהם דער פאטער גיענטפערט דערציל מיר וואס עס איז מיט דיר פארגעקומען די היינטיגע נאכט וועל איך דיר שון זאגען דיין חט. האט איהם ר׳ יצחק׳ל גיענטפערט עס איז צו מיר אריין געקומען א ארימאן אין האט פון מיר פערלאנגט אגרויסע נדבה און די ווייסט דאך אז איך בין אגרויסער ארימאן איך האב גאהר ניט געהאט וואס איהם צו געבען נאר איין זאך (וואס די זאך איז האט דער מגיד איהם ניט געזאגט) האב איך איהם געוואלט אוועק געבען די זאך ער האט אבער ניט געוואלט נעמען וויל ער האט געזאגט אז מיט דעם וועט ער זיך נאך גאהר ניט קענען העלפין. האב איך איהם געטרייסט אין צו איהם געזאגט וויל השי״ת האט ליעב ארימעלייט איבער דעם שטראפט ער זיי אזוי ווי עס שטעהט אין פסק „כי את אשר אהב ד׳ יוכיח״ וועמען גאט ב״ה האט ליעב דעם שטראפט ער איבער דעם דארף ער מקבל זיין דאס אלעס באהבה מעהר איז ביי מיר ניט פארגעקומען קיין זאך די נאכט. האט איהם דער פאטער גיענטפערט איך דארף שוין מעהר ניט הערין ביי דער זאך האסטו גיזינדיגט וואס דורך דעם קענסט דו ניט אריין געהן אין מיין היכל אריין. די האסט בעדארפען בעטען צו השי״ת אויף דעם ארימאן אין האבען אווכיח מיט דעם בורא כל העולמים וויל ער פיהרט די וועלט מיט רחמים אז ער זאל זיך מרחם זיין אויף דעם ארימאן וויל דא אין הימעל טייטש מען דעם פסוק אנדער ניט אזוי ווי איהר טייטשט „כי את אשר יאהב ד׳ יוכיח״ וועמען גאט האט ליעב דעם שטראפט ער. נאר די טייטש איז „כי את אשר יאהב ד׳״ ווער עס האט ליעב גאט „יוכיח״ דער איז זיך מתווכח מיט איהם פאר וואס ער פייניגט מענשין עס וואלט דאך בעסער געוועזען אז ער זאל שפייזען די ארימיילייט זיי זאלען האבין לחם לאכול ובגד ללבוש זיי זאלען ניט זיין צי שאנד:

ע״ב זאלסטו וויסען מהיום והלאה ניט אזוי צי טוהן די זאלסט ניט טרייסטען דעם ארימאן נאר די זאלסט האפין צי השי״ת אין מיט איהם האבין אווכיח אז ער זאל העלפען דעם ארימאן אזוי האט דער מגיד מטריסק דער ציילט די קינדער האבין זיי שוין פערשטאנען פאר וואס ער האט גירעדט פין דאנין זעהן

מיר

מיר ווי גרויס דער כח פון צדיק איז השי"ת זאל אינז העלפען מיר זאלען זוכה זיין איהם צו דינען מיט אמתדיגע הערצער מתוך רוב עושר וכבוד ורוב שמחה און מיר זאלען זוכה זיין צו אגאולה שלימה במהרה בימינו אמן:

א ווינדערליכע מעשה פון הרב הצדיק רבי ר' חיים מאיר יחיאל זצ"ל דער שרף ממאגלניצע מיט דעם רבין מקאצק זצ"ל

עס האט זיך געמאכט א יאהר וואס עס איז ניט געוועזען שכיח קיין אתרוגים אין דער רבי פון מאגלניצע האט געזיכט א אתרוג הדר אין האט ניט געפינען אזעלכען אתרוג וואס ער זאל איהם געפעלין. האט ער געשיקט אשליח מיוחד קיין ווארשא ווייל ער האט גערעכענט אז אין ווארשא וועט מען געפינען א אתרוג אהדר דער שליח איז געקומען קיין ווארשא אין האט געזיכט אאתרוג א הדר ער האט אבער ניט געפינען. האט ער דער הערט אז איין יונגער מאן האט זייער אשעהנעם אתרוג איז דער שליח אריבער געגאנגען צו דעם יונגען מאן אין איהם געבעטען אז ער זאל איהם פערקויפען דעם אתרוג אין ער וועט איהם בעצאהלען וויפיעל ער וועט וועלין ווייל ער דארף איהם האבען פאר זיין רבי'נס. וועגען דער יונגער מאן איז געוועזען אגרויסער עושר. האט ער איהם געענטפערט צו וואס טויג מיר וואס איהר וועט מיר בעצאהלען אסך געלד עס פעהלט מיר ב"ה ניט קיין געלד נאר אויב דער רבי וועט מיר מבטיח זיין איך זאל געהאלפען ווערען דאס יאהר מיט אבן זכר וועל איך איהם געבין דעם אתרוג ווייל ער האט ניט געהאט קיין קינדער אין האט געגעבען דעם שליח דעם אתרוג אין האט איהם אהנגעזאגט אז אויב דער רבי וועט איהם ניט מבטיח זיין מיט אבן זכר זאלסטו מיר צוריק שיקען:

דער שליח האט גענימען דעם אתרוג מיט שמחה און איז אהיים געפארען קיין מאגלניצער אין האט געגעבין דעם רבין דעם אתרוג. דער רבי האט אהנגעקוקט דעם אתרוג איז ער איהם זייער געפעלין אין האט זיך זייער גיפרייד, איז אריין געגאנגען אין אבעזינדער חדר אריין זיך מתבודד זיין אב געבען אשבח צו השי"ת וואס האט איהם מזמין געוועזען אשעהנעם אתרוג. ווען דער רבי איז צוריק אריין געקומען האט ער גיפרעגט דעם שליח וויפיעל ער האט בעצאהלט פאר דעם אתרוג? האט איהם דער שליח געענטפערט

בי ענטפערט. איך האָב גאָהר ניט בעצאָהלט פאַר דעם אתרוג נאָר אַיונגער מאַן האָט איהם אייך געגעבען במתנה נאָר באופן איהר זאָלט איהם מבטיח זיין מיט אַבן זכר אויב איהר וועט איהם ניט מבטיה זיין מיט אַבן זכר וויל ער צוריק דעם אתרוג ווי דער רבי האָט דאָס דערהערט איז ער שטאַרק צורידערט געוואָרען אין ער איז געגאַנגען און שטיב אַהין אין צוריק מיט גרוס התלהבות און האָט ניט געוויסט וואָס זיך אַעצה צו געבען מבטיח זיין דעם מענש מיט אַבן זכר האָט ער ניט געוואָלט צוריק שיקען דעם אתרוג האָט ער אַוודאי ניט געוואָלט. דער נאָך האָט ער געזאָגט צום שליח איך בין דעם מענש מבטיח מיט אַבן זכר. עס איז אַזו געוועזען צו דריי פערטיל יאָהר האָט ער געהאַט אַבן זכר. דאָס קינד האָט אָבער ניט געלעבט מעהר ווי דריי וואָכען:

דער יונגער מאַן איז געוועזין אַקאָצקער חסיד נאָך דעם ווי דאָס קינד איז געשטאָרבען איז ער געפאָהרען קיין קאָצק אין האָט איהם דערציילט די גאַנצע מעשה. האָט איהם דער קאָצקער רבי געזאָגט זאָלסט איהם ניט שווייגען ריף איהם אַריין לדין ער האָט דיר געגעבען אַזאך וואָס האָט ניט געהאַט קיין קיום אויף אַזאַ אופן האָסטו איהם געגעבען דעם אתרוג קומט דאָך אויס אַז ער האָט געמאַכט אויף דעם אתרוג אַברכה לבטלה. אַזוי ווי דער יונגער מאַן איז אַהיים געקומען האָט ער אָב געשריבין אַבריף צים רבין פין מאַגלניצער מיט די אַלע טענות וואָס דער קאָצקער רבי האָט איהם געזאָגט. דער מאַגלניצער רבי האָט פין דעם געהאַט גרוס עגמת נפש אין האָט שטאַרק מתפלל געוועזען צי השי״ת. אין נאָך דעם האָט ער געשריבען אַבריף צי דעם יונגען מאַן אַז ער איז איהם מבטיח מיט אַבן זכר אין ער וועט איהם זוכה זיין מגדל זיין לתורה ולכל טוב אין עס איז אַזוי געוועזען דער מענש האָט געהאַט אַבן זכר צים לעבען. פין דאַנען זעהן מיר ווי גרויס דער כח פין אַמצוה איז דער יונגער מאַן איז דאָך געפאָהרען קיין קאָצק אין דאָס איז דאָך ידוע אַז דער קאָצקער רבי איז געוועזען אַ איש אלקים אין אַז דער קאָצקער רבי האָט איהם ניט געקענט העלפען מיט קינדער איז דאָך אַבעוויי אַז דער יונגער מאַן האָט בטבע ניט געקענט האָבין קיין קינדער נאָר וויל מען האָט געזעהן אין הימעל דאָס מסורת נפש וואָס דער מאַגלניצער רבי האָט געהאַט ביי דער מצוה פין אתרוג איבער דעם האָט זיין ברכה עושה רושם געוועזען אין הימעל אין מען האָט משנה געוועזען די טבע אין דער מענש איז געהאָלפען געוואָרען מיט קינדער מיר זאָלען זוכה זיין השי״ת זאָל אינץ טוהן ניסים שלא כדרך הטבע:

אַשֶׁעהֶן עֶרְצֶעהְלוּנג פוּן דֶעם מַחֲלוֹקֶת פוּן רֶבִּי'ן ר' לֵייבִּישׁ מְאָפַּאלִי אוֹף דֶעם רֶבִּי'ן מִקָאצְק זצ"ל.

דאָס איז דאָך ידוע אַז דער רבי ר' לייביש מאָפּאָלי האָט שטאַרק געקריגט אויף דעם רבין מקאָצק · אמאָהל איז דער רבי ר' לייביש אריין געקומען און בית המדרש אריין האָט ער גיהערט ווי די חסידים האָבען גירעדט שלעכטס אוף דעם רבין מקאָקצק האָט איהם זייער פערדראָסען אויף די חסידים אין האָט אויף זיי שטארק געשריגען היתכן זיך צו דערוואגען צו ריידען אוף אזאָ צדיק קדוש ונורא אזעלכע רייד · די חסידים איז די זאך געוועזען אפלא ווייל שטענדיג פלעגט זייער רבי אליין צו ריידען שלעכטס אויף דעם קאָצקער רביין און יעצט לאָזט ער אַפילו קיין צווייטען אויף ניט ריידען נאָר דאָך האָבען זיי מורא געהאַט איבער צו פרעגען נאָר תיכף ווען דער רבי איז אַרוס געגאַנגען פון בית המדרש זענען די חסידים צו געגאַנגען צו דעם רבינ'ס גרעסטע תלמודים און זיי געבעטען אַז זיי זאָלען אַריין געהן צום רביין און איהם בעטען ער זאָל זיי זאָגען וואָס דאָס בעדייט · די תלמודים זענען אַריין געגאַנגען צום רביין אין האָבען איהם גיפרעגט וואָס עס איז היינט אַנדערש ווי שטענדיג · שטענדינג פלעגט ער אַליין ריידען אויף דעם רביין מקאָצק און היינט לאָזט ער אַפילו קיין פרעמדין אויך ניט ריידען ? האָט זיי דער רבי גיענטפערט איך וועל אייך זאָגען דאָס ענין פון מחלוקת אוף דעם רביין מקאָצק און האָט אוף געשריבען אַמ״ם און מיטען אַפינטילע און האָט זיי אַזוי געזאָגט איהר זאָלט וויסען פון דעם פינטעלי אָהן רעכטס איז בלויז קדושה און פון פינטעלי אָהן לינקס איז בלויז סט״א טומאה און דאָס פינטילע אַליין איז די רעכטע אמת'דיגע קדושה וואָס עס איז שוין ניט פערהאַנען קיין גרעסערע קדושה פון דעם און אַז מען רוקט זיך נאָר אַביסעל אַראָב פון דעם פינטעלי און דער לינקער זייט אַריין פאַלט מען אַריין און דער סט״א (טומאה) :

אַלע צדיקים אַרבייטען נאָר און דער רעכטער זייט און צי צוקומען ביז צו דעם פינטעלי. אָבער צו דעם פינטעלי אַליין האָבען זיי מורא צי צו קומען ווייל זיי האָבען מורא זיי זאָלען ניט אַריינפאַלען און דער סט״א (טומאה) אַריין אָבער דער קאָצקער רבי ער האָט זיך אַרויף גישטעלט אויף דעם פינטעלע אין האָט זיך מפקיר געוועזען אין אפלו זיין עולם הבא האָט ער אויך מפקיר געוועזען כדי ער זאָל קומען צי דעם פינטעלע איבער דעם האָב איך אויף איהם מחלוקת ווייל מיט דעם מחלוקת האַלטען מיר איהם ער זאָל ניט אריינפאַלען ח״ו אין דער סט״א אריין אָבער באמת איז ער אצדיק קדוש ונורא מאוד זי״ע ועכי״א

ועכ״א פין דאַנין זעהן מיר ווי וויַיט חסידים דאַרפען זיין געהיטען צי ריידע שלעכטס איף אַרבי׳ן אין דאַרפען ניט קוקען וואָס זייער רבי רעדט אַמאָהל אויף דעם צווייטען רבין וויַיל זייער רבי וויַיסט וואָס ער טהוט אָבער מיר פּראָסטע מענשין דאַרפען זיך ניט אַריין מושען אין דעם . וויַיל עס שטייט „הוי זהיר בגחלתן״ מען זאָגט אָהן דער מענש אַז ער זאָל זיין געהיטען פין זייערע קויהלען דאָס מיינט מען די זאָלסט זיין געהיטען ניט צי טשעפּען קיין צדיק מען גלייכט איהם צי קויהלען וויַיל פונקט אַזוי ווי אַקויהל עס דאַכט זיך פין וויַיטענס אַז זי איז שוין אָב געלאָשען אָבער אַז מען נעמט זי אין דער האַנד אַריין ברוהט מען זיך אָב אַזוי אויך אַרבי חאָטש די זעהסט אַז דיין רבי האָט מיט איהם מחלוקת אין ריידט אוף איהם שלעכטס קענסטו מיינען אַז ער איז ניט קיין רבי אין מעגסט אויף איהם ריידען ? ניין . די האָסט אַגרויסען טעות די קענסט דיך אָב בריהען מיר דאַרפען זיין נכנע פאַר די צדקי הדור ובזכות זה וועט אונז דורך זיי השי״ת משפיע זיין כל טוב אמן :

אַ ווינדערליכע מעשה פון רבי׳ן ר׳ לייבעלי אייגער זצ״ל מלובלין .

צוויי חסידים וואָס זענען געוועזען מקורבים צום רבי׳ן האָבען געהאַט צוויי קונדער וואָס זענען שלאַף געוועזען אויף ח״ב און האָבען פיהל מאָהל געבעטען דעם רבי׳ן ער זאָל אויף זייערע קינדער מתפלל זיין דער רבי האָט אָבער זיי גאָר ניט גיענטפערט זענען זיי געפאָהרען צו פיהל צדיקים עס האָט אָבער זיי גאָר ניט געהאָלפען . אַמאָהל האָבין זיי גיפרעגט דעם רבי׳ן צו זיי זאָלען פאָהרען קיין רוסלאַנד צו אַגרויסען רבי׳ן וואָס ער פלעגט געבען קמיעות צו נעמען ביי איהם קמיעות פאַר זייערע קונדער וועגען . האָט זיי דער רבי גיענטפערט פאַר וואָס ניט עס קען זיין אַז דורך איהם וועט איהר געהאָלפען ווערין וויַיל ער איז אַצדיק וקדוש זיי זענען געפאָהרען קיין רוסלאַנד צו דעם צדיק און האָבען ביי איהם גענימען קמיעות און האָבען זיי אָהנגעהאָנגען אוף זייערע קינדערס העלדזער . די קינדער זענען געגאַנגען און די קמיעות אַ יאָהר צייט און עס האָט זיי גאָהר ניט געהאָלפען . עס איז זיי נאָך געוואָרען יעדען טאָג ערגער . צוא זייער רבין האָבין זייא שוין ניט געוואָלט פאָהרען וויַיל זיי האָבען גיזעהן אַז ער וויל זיי גאָר ניט העלפען און אויך האָבען זיי זיך

זיך געשעהמט פאַר דעם רבי'ן פאַר וואָס זיי זענען געפאָהרען צו אַ אנדערען רבי'ן:

אַמאָהל זענען די ביידע חסידים געוועזען אין לובלין ביי דעם רבין ר' צדוק הכהן זצ"ל און האָבין איהם דער ציילט די שלאפקייט פון זייערע קונדער און האָבען איהם געזאָגט דאָס זיי זענען ר' לייביל'עס הסידים און האָבען איהם שון עטליכע מאָהל מזכיר געוועזען זייערע קונדער און אויך זיי זענען שוין געוועזען ביי פיהל רבי"ס און עס העלפט זיי גאָר ניט. האָט זיי ר' צדוק געזאָגט געהט נאָך אַמאָהל אַריבער צו לייבעל'ען און זייט פאר איהם מזכיר די קינדער. אוב ער וועט אייך הייסען פאָהרען צו וועלכין רבין זאָלט איהר איהם זאָגען פיהל יאָהרען זענין מיר צו אייך געפאָהרען און יעצט הייסט איהר אינז פאָהרען צו אַפרעמדען רבין וואָס ער קען אינז גאָר ניט. איהר קענט אינז דאַרפט איהר אינז גיכער העלפען ווי אַצווייטער רבי. זיי האָבין אַזוי געטוהן און זענען אריין געגאַנגען צו ר' לייביל'ען און האָבין איהם געזאָגט אַזו ווי ר' צדוק האָט זיי געהייסען:

דער רבי האָט גיזעהן אַז ער האָט שוין ניט קיין ברירה זיי ווילען איהם ניט אָבטרעטען ביז ער וועט זיי העלפען. האָט ער זיי געזאָגט ברענגט אייערע קינדער אַהער נאָר זיי זאָלען שטעהן אין הויף זיי זאָלען ניט אַריין געהן אין שטיב אַריין. זיי האָבען גיברענגט די קינדער צום רבין ווי דער רבי האָט דער זעהן די קינדער האָט ער זיך מדבק געוועזען צו השי"ת מיט גרויס דביקות און איז אַרום געלאָפען אין שטיב הין און צוריק מיט גרויס התלהבות אַזוי ווי זיין שטייגער איז געוועזען די מענשין וואָס זענען געוועזען אין שטיב האָבין בעקומן שטאַרק פחד און זיי האָבין אַלע תשובה געטוהן צו השי"ת. נאָך דעם איז דער רבי רוהיגער געוואָרען און איז צו געגאַנגען צו אַשענקילע און אַרויס גענומען אַפישקילע און ארויס גענימען פין פישקילע אַביסעל אזוב און געהייסען דעם אזוב אָבקאָכין און דאָס וואַסער זאָל מען געבען די קינדער צו טרינקען. מען האָט אַזוי געטוהן עטליכע מאָהל און די קינדער זענען געזינד געוואָרין. דער משמש האָט ציילט אַז עטליכע טעג איידער די חסידים מיט די קינדער זענען צו איהם געקומען איידער דער רבי איז געגאַנגען עסין פלעגט ער ארויס צו נעמען פין דעם פישקילע אביסעל אזוב און האָט געזאָגט דעם פסוק „תחטאני באזוב ואטהר" און נאָך דעם ווי ער האָט געגעבען אביסעל אזוב פאר די יונגלעך וועגען האָט ער שוין מעהר דעם פסוק ניט געזאָגט זעהט מען אז דער רבי האָט פריהער געזעהן וואָס שפעטער וועט זיין ער האָט אַלעס פריהער צו געגרייט זי"ע ועכי"א:

אַ װוּנדערליכע מַעֲשֶׂה װָאס עֶס אִיז פָאַרגֶעקוּמֶען נִיט לַאנג אוּן שְׁטָאדְט מ. וָואס אַמֶענְשׁ פוּן דֶער שְׁטָאדְט הָאט דִי מַעֲשֶׂה דֶערְצֵיילְט וָואס עֶר אִיז אַלֵיין בֵּיי דֶעם גֶעוֶועזֶען.

אין שטאָדט מ. האָט געוואָהנט אַ יוד עֶר האָט גֶעהֵייסֶען משה'לי גלעזער איז עֶר שלאָף געוואָרען אויף אַפּיס און איז אַזוי געלעגען עטליכע יאָהר און די דאָקטוירים האָבען איהם מייאש געוועזען זיי האָבען איהם געזאָגט אַז ער איז מסוכן ווייל זיין פּיס איז געוואָרען בראַנדיג ר"ל אין אַפילו מען זאָל איהם אָבשניידען זיין פּיס וועט איהם אויך גאָהר ניט העלפין ווייל זיין גוף איז שון אויך אָהנגעריהרט. עס איז ניט מעגליך געוועזען מיט איהם צו פאָהרען צו אַגרויסען דאָקטאָר ווייל ער איז געוועזען אָבגעשוואַכט ער האָט ניט געקענט רוהען מיט קיין אבר ער האָט קאָם גירעדט עס איז שוועהר געוועזען צו הערען וואָס ער רעדט און די דאָקטוירים האָבען געזאָגט אַז ער האָט נאָך געציילטע מינוטען צו לעבען (דאָס איז געוועזען פרייטיג וואָס מען האָט שוין גירעכינט אַז אָט שטאַרבט ער) מאָנטיג ביי נאַכט האָט ער זיך אויף געכאַפּט און האָט אויף געוועקט זיין טאָכטער וואָס איז גישלאָפען לעבען איהם און צו איהר געווינקען זי זאָל צוקומען צו איהם ווייל ער האָט ניט געקענט הויך ריידען און האָט איהר געזאָגט אַז זי זאָל צוגעהן צו דער טהיר זעהן צו די טהיר איז אָפען זי איז צו געגאַנגען צו דער טהיר אין האָט געזעהן אַז די טהיר איז פערמאַכט איז ער בשתנה געוואָרען און האָט זי געהייסען צוריק געהן שלאָפען. הגם איהר שמחה איז געוועזען זייער גרויס דאָס זי האָט זוכה געוועזען צו הערין פון איהם ריידען וואָס שוין עטליכע טעג האָט זי פון איהם ניט גיהערט קיין וואָרט דאָך איז איהר צער גרויס געוועזין ווייל זי האָט ניט פערשטאַנען וואָס ער האָט זי געהייסען געהן זעהן צו די טהיר איז אָפען צוליעב דעם האָט זי שון ניט גיקענט שלאָפען:

אין דער פריה אַזוי ווי עס איז נאָר טאָג געוואָרען האָט ער ווייטער צוגערופען זיין טאָכטער און האָט זי געשיקט רופען די גבאים פון ביקור חולים די גבאים זענען אַריין געקומען האָט ער זיי צו גערופען און האָט זיי געזאָגט איך האָב געזעהן אין חלום אַז אַזקן שטעהט לעבען מיר ער האָט אויס געזעהן אַ איש אלקים אין האָט מיר געזאָגט. די זאָלסט וויסען אַז מען האָט דיך געמשפּט אין הימעל אין די האָסט געהאַט פיעל מקטריגים מען האָט כמעט דיר אָבגעפסקינט מיתה נאָר איך האָב ממליץ געוועזען אויף דיר אין געלויבט השי"ת אַז עס איז מיר געלונגען אין איך בין דיר געקומען זאָגען ווי אַזוי דיין רפואה זאָל זיין. איך האָב נאָך נעכטין געוואָלט קומען צו דיר נאָר עס איז ביי

דיר

דיר געוועזען אין שטיב אמענש וואס דורך איהם האב איך ניט געקענט צו דיר אריין קומען אין זאלסט וויסען אז דאס וואס די האסט געווינען די ספראווע וואס די האסט געהאט מיט עטליכע יאהר צוריק ערב יום כיפור וועלכעס די ביסט געוועזען אין אגרויס סכנה איז אויך געוועזען צוליעב מיר :

דרויז שלאפקייט איז דיר געקומען וויל די ביזט געוועזען אליין אין מקוה האט דיר אמשחית אהנגערוהרט אין דיין פיס איבער דעם איז דיר דער פיס שלאף געווארען אין די האסט אגליק וואס ער האט דיר נאר אהנגערוהרט אין פיס ווען ער זאל דיר געוועזען אהנרוהרען אין קאפ וואלסט די שוין לאנג געשטארבען . ע״כ זאלטו שיקען רופען די גבאים פון ביקור חולים אין זאלסט זיי בעטען זיי זאלען געהן אין באהד אריין אין דער ברעגגין אוואן אין אויב דער בעדער וועט ניט געבען קיין וואן זאלען זיי געהן צים רב אין דער ציילען די גאנצע מעשה אין דער רב זאל הייסען דעם בעדער געבען אוואן אין מען זאל נעמען אין דער אפטייק פאר פינף קאפיקעס עניס קראפלים אין מען זאל בעטען דעם אפטייקער ער זאל געבען אביסעל מעהר ווי זיין שטייגער איז צי געבען כדי עס זאל זיין גענוג . אין מען זאל דיר פין היינט ביז דאנערשטיג מאכין זעקס וואנען אין דער פריה אוואן אין בייגאכט אוואן אזוי יעדען טאג . אין דער ערשטער וואן זאל מען אריין טוהן זיבען קראפלים אין דער צווייטער אכט אין דער דריטער ניין יעדען וואן מעהר איין קראפלע אין אידער מען וועט דיך אריין זעצען אין דער וואן אריין זאל מען אהנשעפען פונף פלשליך וואסער אין מען זאל זיי גיט פערמאכען אין מען זאל זיי אריין לייגען אין בעט אריין כדי דאס בעט זאל ניט זיין ליידיג און נאך דעם זאל מען דיך צוריק נעמען אין בעט אריין אין מען זאל אויס גיסען די פלעשלעך וואסער צוריק אין דער וואן אריין נאך דער זעקסטער וואן וועסטו וועהרען געזינד אין זאלסט געהן און מקוה אריין . דאס אלץ האט מיר געזאגט דער זקן איך האב איהם געוואלט קושען נאר ער איז תיקף נעלם געווארין איבער דעם האב איך געהייסען זעהן צו די טיהר איז אפען :

די מעשה איז מפורסים געווארען און שטאדט יעדער איינער האט זיך אויס געלאכט פון דעם בפרט די דאקטורים זיי האבען געזאגט וואס ? ער וועט דאנערשטיג געהן אין מקוה אריין מען וועט איהם פריהר לייגען אין דער ערד אריין . די גבאים האבען דאס דערציילט דעם רב הגם ער האט ווינציג געגלייבט און דעם דאך האט ער געהייסען דאס אלעס טוהן און דער בעדער האט טאקי ניט געוואלט געבען די וואן נאר דער רב האט איהם געהייסען האט ער געמוזט געבען . בעת מען האט איהם דאס ערשטע מאהל געניטען און דער וואן אריין איז ער געווען כמעט אזוי ווי א מת ער האט זיך ניט גיקענט

גיקענט רוהרען נאר עס איז איהם אלע מאהל בעסער געווארען ביי דער פערטער וואן איז ער שוין אליין ארויס געגאנגען פון דער וואן דאנערשטיג נאך דער זעקסטער וואן איז ער געווארען געזונד כאחד אדם נאר און מקוה אריין איז ער נית געגאנגען אזוי ווי דער זקן האט איהם געזאגט . וויייל ער האט מורא געהאט פאר אעין הרע און עד היום האט ער חרטה פאר וואס ער איז נית געגאנגען און מקוה אריין ער שפיערט נאך אביסעל אווייטיג אויף דעם פיס אבער ווען ער זאל געוועזען געהן און מקוה אריין וואלט ער גענצליך געזונד געווארען . השי״ת זאל אינז אויך בעווייזען ניסים און זאל אונז שיקען דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן :

א שעהנע מעשה וואס א רבי האט דערציילט פאר זיינע חסידים כדי יעדער מענש זאל וויסען ווי אזוי זיך צו פיהרען:

אין דער מדינה פא״ס איז געוועזען אקיסר זייער אשענער מענש אין ער ער האט זיך געהאלטען אין איין ציהרען אין פיצען אין צוליעב דעם איז ער ביי זיך געוועזען זייער גרויס אז אלע זיינע שרים זענען ביי איהם גאר נית חשוב געוועזען אז זיי פלעגען מיט איהם צו ריידען אודות עניני המדינה האט ער גאר נית געוואלט הערען וואס זיי ריידען צו איהם אין האט זיי גאר נית גיענטפערט וויל זיין זענען ביי איהם גאר נית חשוב געוועזען אין ער האט מיט קיין שום מענש נית געוואלט ריידען מחמת זיין גאוה נאר מיט איין יוד אחכם פלעגט ער צו ריידען אין האט איהם שטארק ליעב געהאט . די שרים האבין געזעהן אז דער קיסר האט דעם חכם ליעב אין מיט איהם רעדט ער זענען זיי אריבער געגאנגען צו דעם חכם אין איהם געבעטען אין איהם געזאגט וויל מיט דיר ריידט דער קיסר ע״כ איז אויף דיר מוטל די זאלסט דעם קיסר אביסעל נידעריגער מאכין וויל אויב דער קיסער וועט זיך אזוי גרויס האלטען קען עס ברענגען שאדען צו דער מדינה אין אויך צו זיין מלוכה . דער חכם האט זיי צו געזאגט אז ער וועט שוין דא זעהן עפיס צו טוהן וועגען דעם :

דעם צווייטען טאג איז דער חכם געגאנגען צום קיסר ווי דער קיסר האט דער זעהן דעם חכם האט ער שטארק געפינען חן ביי איהם אין די אויגען אין האט איהם געבעטען זעצען אין האט איהם געזאגט איך האב דיך זייער ליעב אין

אין וואָס די פערלאַנגסט פין מיר וועל איך דיר געבען. האָט דער חכם געזאָגט צים קיסר איך פערלאַנג די זאָלסט מיט מיר אַביסעל אַרויס געהן שפאצירען אויף די פעלדער נאָר עס זאָל קיינער ניט מיט געהן. דער קיסר האָט איהם צילייעב געטוהן אין איז מיט איהם געגאַנגען שפאַצירען און פעלד אַריין. האָט דער חכם געפיהרט דעם קיסר דורך אומ־ריינע ערטער ווען זיי זענען אַדורך געגאַנגען דורך די אומ־ריינע ערטער האָבען זיי זיך צו געהאַלטען דיא נעז כדי זיי זאָלען ניט שפירען דעם שלעכטין ריח און דער חכם האָט אויס געשפיגען אוף דעם מיסט. דער קיסר האָט גיפרעגט דעם חכם פאַר וואָס ער האָט איהם געפיהרט אויף אַזאַ אומ־ריין אָרט? האָט ער איהם גיענטפערט דער וועג איז דער נענסטער וועג צי צו קומען צו די פעלדער. ווי זיי זענען פערביי געגאַנגען צוואָנציג איילען ווייט פון מיסט האָט זיך דער חכם געמאַכט גלייך ווי מען רופט איהם און איז צוריק געגאַנגען צום דעם מיסט און געמאַכט מיט די הענד גלייך ווי ער רעדט מיט עמיצען דער קיסר האָט גירעכינט אַז ער איז משוגע ווייל ער האָט געזעהן אַז עס רעדט קיינער ניט מיט איהם. ווי דער חכם איז צוריק געקומען צום קיסר האָט איהם דער קיסר גיפרעגט ווער האָט דיך גערופען? און וואָס האָט ער מיט דיר גירעדט? האָט איהם דער חכם מיט אַשוּאַך האַרץ גיענטפערט אדוני המלך איך האָב היינט גיהערט אַ זעלכע בזיונות וואָס איך האָב עס נאָך און מיין לעבען ניט גיהערט האָט איהם דער קיסר גיפרעגט ווער האָט זיך דערוואַגט דיך צו זידלען זאָג נאָר מיר וועל איך איהם הייסען דעם קאָפּ אראָב נעמען. האָט איהם דער חכם גענטפערט אדוני המלך ניט קיין מענש האָט מיך מבייש געוועזען. נאָר דאָס מיסט וואָס איך האָב אויף איהם געשפיגין האָט מיך צוריק גערופען און האָט מיר געזאָגט. די מענש בעל גאוה קום נאָר אַהער און מיר וועלין האָבען אוכית. די ווייסט דאָך אַז איך בין אַמאהל ח״ו געוועזין מען האָט מיך גענוצט אויף אַלע גרעסטע ערטער יעדער איינער האָט צו מיר געגליסט ווער עס האָט מיך גיגעסין האָט מיך שטאַרק געלויבט נאָר ווייל איך בין אַריין געקומען צו דיר אין בוך אַריין בין איך אַזוי געוואָרען איך בין געוועזין זיס און בין געוואָרען ביטער ווער האָט דאָס מיר גורם גיוועזין? אַז ניט די די פּענטש דער מאַן דיך אַז די קומסט אַרויס פין אַטיפה סרוחה אין וואָס ועט פין דיר ווערען? פאַר וואָס האָסטו אויף מיר געשפיגען פאַר וואָס שפייסט די ניט אויף דיר אַליין די דאַרפסט דיך שעהמען די דאַרפסט וויסען אז דאָס אַלעס האָסטו מיר גורם געוועזען אין דאַרפסט וויסען אז פין דיר וועט אויך אזוי ווערען. הערענדיג די רייד בין איך שטאַרק מבויש געוואָרען ווייל דאָס מיסט האָט מיר געזאָגט איז אַלעס אמת ווי דער קיסר האָט דאָס דער הערט איז ער געוואָרען שטאַרק

גבנע

בכנע אין איז געוואָרען ביי זיך שטאַרק נידעריג אַז ער האָט שון גירעדט מיט
דער נידעריגסטען מענש :

די שרים האָבין געזעהן אַז נידעריג זייער קיסר זאָל זיין טויג אויך ניט וויל
אַז ער האַלט זיך נידעריג ביי יעדען מענש האָט קיינער פאַר איהם ניט
קיין מורא . ווערד די מדינה גאָהר אָבגעלאָזט וואָס איינער וויל טוהט ער האָבין
זיי געבעטען ביי דעם חכם אַז ער זאָל זעהן אַז דער קיסר זאָל זיך האַלטען
אין מיטעלען וועג ניט צי גרויס אין אויך ניט צי נידעריג . דער חכם איז
געגאַנגען צים קיסר אין איהם געבעטען זיי זאָלען ווייטער געהן שפאַצירען
זיי זענען ווייטער געגאַנגען אויף דעם זעלבען אָרט ווי זיי זענען צי געקומען
צי דעם מיסט זענען זיי שוין געגאַנגען געלאַסען אין האָבין שוין ניט צי
געהאַלטען די נעז אין ניט געשפיגען דער חכם האָט זיך ווייטער אָב געשטעלט
ביי דעם מיסט אין האָט ווייטער געמאַכט מיט די העבד גלייך ווי ער רעדט
מיט עמיצען . האָט איהם דער קייזער גיפרעגט וואָס האָט דיר דאָס מיסט
ווייטער געזאָגט איך בין דאָך שוין געגוג נידעריג האָט איהם דער חכם
געזאָגט אַז דאָס מיסט האָט איהם געזאָגט יעצט גיטע רייד וועלכעס איך
האָב זיך אַביסעל בערוהגט די מענש בייסט דאָך פאָרט די בעסטע
בריאה פין דער וועלט די האָסט דאָך אַגיטען שכל מבחין צי
זיין פין גוטעס ביז שלעכטס די דאַרפסט טאַקי וויסען ווי ווייט די מדה פין
גאוה ווי מיאוס זי איז ביי גאָט און די אויגען בייסט דאָך אָבער פאָרט
אַמענש די דאַרפסט טאַקי רעכינען אַז דאָס גאַנצע מיסט איז פון דיר
עס קומט דאָך אָבער אַרויס אַטובה פון דעם מיסט דורך דעם מיסט וואָס
מען מיסטיגט די פעלדער אין גערטנער וואַקסען נייע פרישע פראַכטען אַזוי
די מענש די דאַרפסט וויסען אַז בייסט דאָך אַמענש האָסט דאָך און דיר מעהר
מעלות פון אַנדערע בעלי חיים ע״כ דאַרפסטו דיך פיהרען (בדרך האמצע)
מיטעל . דער קיסר האָט שוין פערשטאַנען וואָס ער מיינט און האָט זיך
אָהנגעהויבען צו פיהרען בדרך האמצע. פון דעם דאַרפען מיר זיך לערנען
אַז אַמענש דאַרף זיך פיהרען בדרך האמצע זיך האַלטען צו גרויס טויג ניט
אָבער צו נידריג טויג אויך ניט וויל דער יצר הרע קען דעם מענש אַראָב
פיהרען פון וועג און איהם איינריידען די בייסט זינדיג און ועסט ניט האָבען
יענע וועלט לעב דיר חאָטש צו אויף דער וועלט טוה וואָס דיין האַרץ גליסט
אמת אַמענש טאָהר ניט זאָגען אַז ער איז אַצדיק אָבער זאָגען אַז ער איז
אַרשע טאָהר ער אויך ניט ער דאַרף זיך האַלטען פאַר איין מיטלען מענש
קיין רשע איז ער ניט נאָר עפיס מצות האָט ער יאָ און וואָס מעהר מצות ער
וועט טוהן בעסער וועט איהם זיין השי״ת זאָל אונז דערלייכטען אינזערע
אויגען מיר זאָלען זעהן וואָס אינז פעהלט און מיר זאָלען מתקן
זיין

זיין וואס אייך פעהלט און מיר זאלען געהאלפען ווערען בכל טוב אמן :

א מעשה נורא וואס איז פארגעקומען אין דער שטאדט דמשק :

אין דער שטאדט דמשק איז געוועזען א רב אצדיק אחכם ער איז געוועזען בקי אין אלע שבע חכמות עס איז ניט געוועזען צו איהם דער צווייטער נאר איין ישמעל (טערק) איז געוועזען אין דמשק וואס איז אויך געוועזען אחכם בשבע חכמות מיט איין זאך איז דער ישמעל געוועזען גרעסער פון דעם חכם אז ווער עס איז צו געקומען פרעגען וועגען א שלאפען איז ער אריין געגאנגען אין אבעזונדער חדר אריין אין זיך מתבודד געוועזען אהאלבע שעה אין איז ארויס געקומען מיט תשובה צו ער וועט ווערען געזונד צו ניין אין האט פונקטליך געטראפען (אזוי ווי דער תנא ר׳ חנינא בן דוסא) דער רב דער חכם איז עס געוועזען אווינדער ער האט צו זיך געזאגט היתכן דער ישמעל זאל גיכער וויסען פון מיר. פאר איהם זאל מען מגלה זיין די ספרי חיים וספרי מתים אין פאר מיר ניט איז ער דען היילינגער פון מיר. דער רב האט פון דעם גרויס צער געהאט. ער האט געטראכט עצות ווי אזוי ער זאל אריין קומען צו דעם ישמעל אין ער זאל זיך בעקענען מיט דעם ישמעל כדי ער זאל זיך קענען ביי איהם אויס לערנען די חכמה. דער רב האט צו זיך גערופען דעם פרנס העיר (דעם ראש הקהל) אין איהם געשיקט צים ישמעל ער זאל איהם זאגען אז דער רב וויל צו איהם קומען צו ער גיט איהם רשות צו קומען וויל דער ישמעל איז געוועזען אגרויס שר ניט יעדער האט געקענט צו איהם צו קומען אלע גרעסטע שרים פלעגען זיך צו לאזען קאסטען אסך געלד כדי זיי זאלען קענען איהם זעהן אין הערען פון איהם אגיט ווארט אברכה. דער פרנס העיר איז אריבער געגאנגען צים ישמעל אין איהם געזאגט אז דער רב וויל צו איהם קומען זיך מיט איהם זעהן. האט דער ישמעל איהם געענטפערט איך האב טאקי געהערט דאס אייער רב איז אגרויסער חכם איך וואלט זיך טאקי געוואלט מיט איהם זעהן ע״כ געה צים רב אין זאג איהם אז איך בעט איהם אז ער זאל תיכף קומען. דער פרנס העיר איז געגאנגען צים רב אין האט איהם געזאגט די תשובה פון ישמעל דער רב האט זיך זייער געפרייט. און איז גלייך געגאנגען צים ישמעל

ווי א

חי: דער ישמעל האָט איהם דערזעהן האָט ער איהם זייער שעהן אויף גענומען און איהם געבעטען זעצין און האָבען צווישען זיך געשמיסט פון פערשידינע זאַכען. צווישען דעם שמיסען האָט דער ישמעל גיפרעגט דעם רב צו ער האָט אַידועה און דער חכמה דער רב האָט איהם גיענטפערט יאָ. נאָך דעם האָט ער איהם גיפרעגט צו ער האָט אידועה און אצווייטע חכמה און אַדריטע און אַזוי און פיעל חכמות ער האָט איהם אַלעס גיענטפערט יאָ. דער ישמעל האָט איהם געפריווט אין פיעל חכמות און ער האָט געזעהן אז ער איז נאָך מעהר חכם פון איהם האָט ער געזאָגט צום רב זאָלסט ויסען אז די האָסט מיך דערפרייט מיט דיין קליגשאפט ע״כ בעט איך דיך אז לכל הפחות איין מאָהל און דער וואָך זאָלסטו צו מיר קומען און האָט איהם בעגלייט פון זיין שטיב ארויס מיט כבוד גדול אין דער רב איז זייער צופרידען געוועזען פון זיין פערלאנג וויל אז ער וועט ווערין מיט איהם בעקאנט וועט ער קענען ביי איהם לערנען די חכמה וואָס ער איז שוין לאנג משתוקק זי צו קענען:

עס איז פערביי געגאנגען צוויי טעג דער ישמעל האָט זייער געוואָלט זיך זעהן מיט דעם רב. ער האָט געשיקט צוויי שלוחים צו דעם רב און איהם געבעטען אַז ער זאָל צו איהם קומען דער רב איז צו איהם געגאַנגען דער ישמעל האָט גיפרעגט דעם רב אויף איין חכמה צו ער קען זי האָט ער איהם געזאָגט אַז ער קען זי זייער גוט איז דער שר געפאַלען דעם רב צו די פיס און איהם געבעטען אַז ער זאָל איהם אויסלערנען די חכמה. האָט דער רב גיענטפערט אדוני השר זאָלסט ויסען אַז מיך האָבען די חכמות געקאָסט אויסלערנען זייער אַסך געלד ע״כ וויל איך דיך ניט בחנם אוסלערנען. האָט דער שר געזאָגט צום רב וויפיעל די ווילסט וועל איך דיר געבען און לערען מיך אויס די חכמה האָט דער רב געזאָגט צום שר קיין געלד וויל איך ניט נאָר אויב די ועסט מיך אויסלערנען אַצווייטע חכמה וואָס איך ווייס זי ניט וועל איך דיך אויסלערנען די חכמה. האָט אים דער שר גיפרעגט ווי איז פערהאַנען אַחכמה וואָס איך ווייס זי און די ניט. איך זעה דאָך אַז די בּיסט אמושלם בכל החכמות. האָט איהם דער רב גיענטפערט די חכמה צו וויסען צו דער שלאָפער וועט בלייבען לעבען צו ניט דאָס ווייס איך ניט און אויב די וועסט זי מיך אויס לערנען וועל איך דיך די חכמה וואָס די ווייסט זי ניט אוסלערנען. האָט איהם דער שר גיענטפערט עס איז אַשווערע זאַך איך קען די חכמה ניט מגלה זיין פאַר קיין שום מענש איך בין בעשוואָהרען פון מיינע עלטערין איך זאָל די חכמה ניט מגלה זיין פאַר קיין שום מענש. האָט דער רב איהם גיענטפערט איך בין אויך בעשוואָהרען פון מיינע עלטערין איך זאָל די חכמה פאַר קיין שום מענש ניט מגלה זיין נאָר וויל עס איז דאָך

פאַר

פאַר מיין טובה וועגען כדי איך זאָל זיך אויס לערנען אַצווייטע חכמה מעג איך זיכער. ע״כ מעגסטו די אויך מיך אויסלערנען ווייל די פערקופסט דאָך עס ניט פאַר קיין געלד נאָר פאַר אַצווייטע חכמה. האָט איהם דער שר געענטפערט איך בעשטעה נאָר עס איז פאַר דיר אַשווערע זאַך האָב איך מורא אַז די וועסט עס ניט קענען אויס האַלטען. האָס איהם דער רב געענטפערט איך נעם אויף מיר אַלעס כדי איך זאָל קענין די חכמה. האָט איהם דער שר געזאָגט געה יעצט אַהיים און זאָלסט פאַסטען צוויי טעג פון היינט ביינאַכט אָהן און פאַר נאַכט זאָלסטו ניט עסין קיין פליישׁ און ניט טרינקען קיין ווין נאָך דעם עסין זאָלסטו די דיך טובל זיין און זאָלסט דיר אָהנטוהן ריינע מלבושים און די צוויי טעג פון תענית זאָלסטו די דיך יעדען טאָג טובל זיין און דער פריה און פאַר נאַכט און זאָלסט תשובה טוהן:

דער רב האָט דערהערט די רייד איז ער שטאַרק נתפעל געוואָרען און האָט געזאָגט צום שר איך נעם אויף מיר צו טוהן אַלעס וואָס די האָסט מיך געהייסען. האָט איהם דער שר געזאָגט געה יעצט אַהיים און טוה אַלעס און דריטען טאָג זאָלסטו צו מיר קומען וועל איך דיך אויסלערנען דעם סוד. דער רב איז אַהיים געגאַנגען און האָט אַלעס געטוהן וואָס דער שר האָט איהם געהייסען. אויף דעם דריטען טאָג איז ער געקומען צום שר דער שר האָט זיך מיט איהם שטאַרק דערפרייד און האָט איהם געזאָגט איך דערקען און דיר אַז די האָסט אַלעס געטון וואָס איך האָב דיך געהייסען האָט איהם דער רב געזאָגט איך בין נאָך יעצט אויף בתענית האָט איהם דער שר געזאָגט די האָסט גלייך געטוהן. יעצט קום מיט מיר וועל איך דיר ווייזען דעם סוד זיי זענען אַריין געגאַנגען און אַחדר אַריין (וואָס דאָס חדר איז שטענדיג געוועזין פערשלאָסען און דעם שליסעל פון חדר האָט ער קיינמאָהל ניט איבער געגעבען עמיצען נאָר ער האָט איהם אַליין געהאַלטען) און האָט צוריק פערשלאָסען די טהיר פון דעם חדר זענען זיי אַרוס געגאַנגען און אַגאָרטין אַריין און מיטען דעם גאָרטען איז געוועזען אַטייך לעבען דעם טייך איז געלעגען צווייערליי מלבושים דער שר האָט געזאָגט צים רב מיר דאַרפען זיך טובל זיין איידער מיר געהען אַריין אין אַזאַ הייליג אָרט אַריין נאָך דער טבילה האָבען זיי זיך אָהנגעטוהן די מלבושים וואָס זענען געלעגען אָהנגעגרייט פער זייערט וועגען אין זענען צי געגאַנגען ביז צים עק גאָרטען דאָרט איז געשטאַנען זייער אַשעהן הויז מיט זילבערינע טהירען ווי דער שר האָט געוואָלט עפינען די טהיר האָט ער געזאָגט צים רב זאָלסט זיין נזהר אַריין צי געהן אין דער שטיב אַריין באימה וביראָה זאָלסט טוהן אַלעס וואָס איך וועל טוהן דער שר האָט געעפענט אַ טהיר האָט דער רב דערזעהן די שטיב אַז זי איז זייער שעהן. קייגען דער טהיר שטעהט אַ אָרון זייער אַשעהנער אויף דער אָרון הענגט אַ פרוכת זייער

שעהן

שעהן אויס געהאָפטען מיט דימאַנטען אין ברילאַנטען. דער שר איז אריין געגאַנגען אין שטיב אַריין מיט גרויס ציטערניש אין האָט זיך געביקט זיבען מאָהל קייגען דעם היכל. דער רב האָט שטאַרק מורא געהאַט אפשר שטעהט אין דעם ארון אַצלם. אין ער מוז דאָך טוהן וואָס דער שר טיהט ווי אַזוי זאָל ער זיך ביקען צי אַצלם האָט ער צי געמאַכט די אויגען ער זאָל ניט זעהן צי וואָס ער ביקט זיך אין געזאָגט שויתי ד' לנגדי תמיד ד"ה איך שטעל זיך פאָהר דער שם הוי"ה ב"ה פאַר מיינע אויגען ממילא ביק איך זיך צי גאָט ב"ה, ווי זיי זענען צי געקומען לעבען אָרון האָט דער שר געזאָגט דעם רב מיט אַשטיל קול מיט גרויס אימה ופחד גיעה עפין אויף דעם אָרון אין דאָרט וועסטו געפינען דיין בקשה דער רב האָט גיעפענט די טהיר פין אָרון וועלכעס זי איז געוועזען פין ריין גאָלד מיט ברילאנטען אין דעם אָרון איז געשטאַנען אַטאָוועל אוף דער טאָוועל איז געוועזען אויף געצייכענט דאָס געשטאַלט פין דער מנורה אין פין אויבען אין געשטאַנען אויף געשריבען מיט גרויסע אותיות דער רב האָט דאָס דערזעהן האָט ער זיך שטאַרק גיפרייד אז ער האָט זיך טאַקע געביקט צים שם הוי"ה אין איז צוריק געגאַנגען אין זיך געביקט אין זענען אַרויס געגאַנגען:

האָט דער רב געזאָגט צים שר די האָסט מיר געזאָגט אַז דאָ וועל איך געפינען מיין בקשה צים סוף ווייס איך נאָך גאָר ניט. האָט דער שר געזאָגט צים רב די זאָלסט ווייסען די גרויסע אותיות וואָס די האָסט געזעהן איז דער נאָמען פין גאָט וואָס ער האָט בעשאַפען הימעל אין ערד (דער שר האָט געמיינט אַז דאָס ווייסט קיינער ניט נאָר ער און אַז מען קומט צו מיר איך זאָל מתפלל זיין פאַר אַשלאַפען וועגען בין איך זיך טובל און געה אַריין אין דער שטיב אַריין און בין מתפלל באימה וביראָה נאָך דער תפלה עפין איך אויף דעם אָרון און קיק אויף די אותיות לייכטען ווייס איך אַז מיין תפלה איז אָהנגענומען געוואָרען און אוב די אותיות זענען טינקיל ווייס איך אַז דער שלאַפער וועט שטאַרבען:

דער רב איז אַהיים געגאַנגען און האָט אָהנגעהויבען שטאַרק צו וויינען און האָט געזאָגט וועה איז צו מיר וואָס פאַר אַענטפער וועל איך האָבען אויף יענער וועלט אַז אַגוי וואָס ער ווייסט ניט דאָס גרויסטייט פון גאָט ב"ה נאָר וויל ער ווייסט אַז ער האָט בעשאַפען די וועלט גיט ער אָב כבוד גאָט און בשעת ער געהט אַריין און שטיב אַריין געהט ער אַריין מיט אימה ופחד און דורך דעם האָט ער זוכה געוועזין צו דעם גאַנצען כבוד. מיר יודען ווייסען דאָך יאָ ווי גרויס גאָט ב"ה איז וואָס פאַר אַ פערענטפער וועלין מיר האָבען מיר דאַרפען דאָך נאָך מעהר כבוד אָבגעבען גאָט ב"ה און מעהר מורא האָבין פאַר השי"ת מיר זאָלע זוכה זיין עס זאָל אינץ מקוים ווערען דער פסק "ומלאה הארץ

הארץ דעה׳ מיר זאלען שוין וויסען ווי וויים מיר דארפען מורא האבען פאר גאט ב״ה און מיר זאלען זוכה זיין צו אגאולה שלימה בקרב אמן:

אַיבּוּהַ וואס יודען האבען געהאט מיט אַגַלָּח און דער מְדִינָה תורגמא פאר דעם מֶלֶךְ הַיָשָׁר סולטאן עלים.

אין דער מדינה תורגמא בזמן המלך סולטאן שלים דער אוהב היהודים. נאר די שרים און דער גאנצער קעניגליכער הויף. זענען געוועזין שנאי יהודים בפרט דער גלח זייערער איז געוועזען אגרויסער צורר היהודים. ווען זיי זענען זיך צוזאמען געקומען צום קיסר האבען זיי אלץ נאר גירעדט שלעכטס אויף יודען בפרט דער גלח ער איז שטענדיג געוועזען אשטן און גירעדט שלעכטס אויף די יודען. דער קיסר האט זיי אבגיוועגד און האט זיי ניט געוואלט פאלגען. דער גלח האט זיך אעצה געגעבען און האט מיט כישוף אראב גיבראכט איין פייער בעת אלע גוים זענען געוועזין בבית תפילתם און ער איז געשטאנען און גערדרשנת איז אראב געקומען ארום איהם פון אלע זייטען אפייער און ער איז געשטאנען און מיטען פייער איז יעדען איינעם געוועזען אווינדער דאס ער שטעהט און מיטען פייער און שאדט איהם גאהר ניט אביסעל שפעטער איז ער אנידער געפאלען אויף דער ערד און האט זיך געמאכט גלייך ווי ער חלשת מען האט איהם קוים דערמינטערט און עטליכע מינוט ארום האט ער אהנגעהויבין צו שרייען צום המון און זיי געזאגט איהר האט געזעהן וואס מיר איז היינט פארגעקומען איך בין כמעט געשטארבען פון שרעק איך בין געשטאנען און מיטען פייער יעדער רגע האב איך געמיינט אז איך ווער פערברענט האבען זיי איהם גיענטפערט אמת מיר האבען אלעס געזעהן:

האט דער גלח זיי געזאגט איהר ווייסט ווער דאס פייער איז געוועזין דאס איז געוועזען דער מלאך גבריאל ער איז אראב געקומען צו מיר מיט איין פייער פון הימעל און האט מיר געזאגט אז איך זאל זאגען דעם קיסר אז ער זאל צוזאמען רופען אלע יודען פון זיין מדינה און זאל זיי צווינגען זיי זאלען זיך טויפען. אויב דער קיסר וועט ניט וועלען פאלגען זאל ער וויסען אז און זעכציג טעג ארום וועט גאט חרוב מאכין זיין גאנצע מדינה גלייך ווי אין סדום:

ווי דער המון האָט דערהערט די רייד האָבין זיי איהם געגלויבט אין עס האָט זיך אין זיי אָהנגעצינדען אשנאָה אויף די יודען אין די אַלע גרעסטע לייר האָבין זיך איינגעזאַמעלט אויף איין אָרט צו טראַכטען אַ עצה ווי אַזוי איבען צו בייגען דעם קיסר אַז ער זאָל מקיים זיין די רייד ווייל זיי האָבי פערשטאַנען אַז דער קיסר וועט זיי ניט גלייבען · זיי האָבין זיך מיישב געווען אַז זיי זאָלען געהן צים קיסר אין איהם דער ציילען וואָס זייא האָבין אַליין געזעהן אויב ער וועט זיי גלייבען איז גיט אין אויב ניט זאָלען זיי אין איהם מורד זיין אין טוהן מיט די יודען אַזוי ווי זיי וועט געפעלין אָהן דעם קייסר'ס רשות. זיי האָבען אַזוי געטוהן אין זענען געגאַנגען צים קיסר אין האָבין איהם אַלעס דער ציילט וואָס זיי האָבין אַליין געזעהן און האָבען איהם געזאָגט . אויב די ביסט מסכים דער צו זענען מיר גרייט דיך צו פאָלגען אין אויב ניט וועלען מיר אַליין טוהן אין זיך נוקם זיין אין די יודען אויב זיי וועלען זיך ניט וועלען טופען ווייל מיר זענען אַלע איינגישטעלט מיט אינזער לעבען :

דער קיסר האָט גיהערט זייערע רייד ער האָט פערשטאַנען זייער כוונה נאָר ער האָט אָבער געזעהן אַז ער וועט ניט זיי פאָלגען וועט זיין שלעכט ער וועט מיט זיי גאָר ניט מאַכין, האָט ער זיי געזאָגט צו צווינגען אַגאַנצע אומה אַזוי גיך קען מען ניט. אַזאַ זאַך מוז מען טוהן מיט ישוב הדעת עס איז ניט קיין לייכטע זאַך איבער צו בייגען אַגאַנצע אומה פון זייער דת אָדער זיי אויס צו הרגנען מיר גיפעלט מען זאָל אַרויס געבען אבפעהל אויף מיין גאַנצע מדינה אז אלע שרי המלוכה אין אויך אלע גדולי ישראל זאָלען זיך צו זאמען קומען צייט צעהן טעג אין מיר וועלען אלע זיך איין זאמלען אויף איין גרויסע זיצונג אין איין שטיב אריין און דאָרט וועלין מיר האָבען אַויכוח מיט די יודען און מיר וועלין זיי דערציילען וואָס איהר האָט דאָ געזעהן וועלין מיר זעהן וואָס זיי וועלין ענטפערין די עצה איז זיי געפעלין מען האָט אַזוי געטוהן מען האָט גישריבין בריף און אַלע שרים פון זיין מדינה און אַלע גדולי ישראל זאָלען זיך צו זאַמען קומען צייט צעהן טעג אויף אַ פערזאַמלונג. דערוויילע האָט דער קיסר געשיקט רופען בסוד די גדולי ישראל פון זיין שטאָדט און זיי דערציילט די גאַנצע מעשה אין וואָס זיי רעכינען צו טוהן און וואָס ער האָט זיי מדחה געווען מיט זיין עצה איבער דעם זאָג איך אייך אַז ווען איהר וועט קומען אויף דעם פערזאַמלונג און איהר וועט הערין זייערע רייד קענט איהר אייך האַלטען גאַנץ רוהיג און איהר קענט זיי ענטפערין מיט שטאָלץ אַלעס וואָס איהר ווייסט און איהר זאָלט פאַר זיי גאָר ניט מורא האָבען ווייל איך וועל אייך זיין צוהילף די יודען האָבען זייער געדאַנקט פאַר זיין גוטעס הארין

און איהם געווינשען אַז ער זאָל מאַריך ימים זיין אויף זיין מלוכה שטיהל בזכות וואָס ער האָט רחמנות אויף יודען און האָבען זיך געגנייגט און אַהיים געגאַנגען:

עס איז געקומען דער צעהנטער טאָג האָבין זיך אַלע גדולי ישראל אין די שרי המלוכה זיך צו זאַמען געקומען אויף דעם פערזאַמלונג מען האָט דערציילט פאַר די יודען דאָס אַלעס וואָס זיי האָבין דאָ געזעהן און זייער בית התפלה ווי אַפייער איז אַראָב געקומען פון הימעל צו זייער גלח אין איז ניט פערברענט געוואָרען און די רייד וואָס דער מלאך גבריאל האָט איהם געזאָגט. ע״כ דאַרפט איהר יודען זיך טויפען וועט אייך גוט זיין אויף דער וועלט איהר וועט זיין שרים ונכבדים גלייך מיט אינץ. און הערשט אויף יענער וועלט איהר וועט זיין און לעכטיגען גן עדן גלייך מיט אינץ און אויב איהר וועט אינץ ניט פאָלגען וועלען מיר אייך מוזען אויס הארגענען ווייל דורך אייך דאַרפען מיר ניט פעלאָהרען ווערען. האָבען די גדולי ישראל גיענטפערט מיר ווינדערין זיך אויף אייך. איהר זענט קליגע מענשען אין איהר זאָלט גלייבען אַ זעלכע נאַרישקייטען שקרים אין ליגענט. דער גלח האָט דאָס אַלעס געטוהן מיט כישוף איהר ווייסט דאָך אַז ער איז אינץ פין לאַנג אַשונא א אומזוסטיגער שונא מיר האָבען זיך עס ניט פערדינט מיר ווייסען גאָר ניט וואָס מיר האָבען אקייגען איהם אזוי געזינדיגט ער זאָל זיין אַזא שונא ער רעדט שטענדיג אויף אינץ שלעכטס נאָר ווייל אינזער גאָט פערלאָזט אינץ ניט ער האָט ניט דער לאָזט דאָס דער קיסר זאָל הערען זיינע רייד איהר ווייסט שוין פין לאַנג אז ער איז אשקרן ארמאי אין ער זוכט נאָר ער זאָל זיין שלעכטע כוונה ארויס ברענגען בפועל אין ווייל ער זעהט אז ער מאכט גאָר ניט ביי דעם קיסר האָט ער געמאכט מיט כישוף אין האָט אייך פערבלענד אייערע אויגען ווייל ער ווייסט אז איהר גלייבט אין איהם ער האָט דאָס געטוהן כדי אָהנצעצינדען אין אייערע הערצער אפייער אין מען זאָל אום־ברענגען אום־שולדיגע נפשות אָבער מיר גלייבען ניט אין זיינע ליגענט עס איז נאָר בלויז אַכישוף אַ פער בלענדינש:

ווי דער המון האָט דערהערט די יודענס ענטפער אין ווי זיי האָבען מבזה געוועזען זייער גלח פאַר דעם גאַנצען פאָבליק, האָט זיי די זאַך שטאַרק פערדראָסן אין די רציחה האָט זיך אין זיי אָהנגעצינדען אין זיי האָבען תיכף זיך געוואָלט נוקם זיין אין די יודען, דער גלח האָט געזעהן ווי דער המון איז געוואָרין אָהנגעצינדען צוליעב איהם ווייל מען האָט איהם מבזה געוועזען, האָט ער געזאָגט צים המון מיינע ברודער איהר דאַרפט אייך ניט קריגען מיט די יודען ווייל מיר קענען שוין זיי פון לאַנג אַז זיי זענען אַ עם קשי עורף ניט אַזו גיך גלייבען זיי. אפילו זייער רבין

משה

משה וואס האט זיי אויסגעצויגען פון מצרים און האט זיי געשפאלטען דעם ים און האט געטוהן כמה וכמה ניסים ונפלאות און האבען איהם אזוי גיך ניט געגלייבט וויפיעהל מאהל האבען זיי זיך מיט איהם געקריגט נאך פיהל מוה האבען זיי און איהם געגלויבט ע"כ זאל אייך ניט פערדריסען אויף זיי וואס זיי שטעלין זיך אקייגען לאזט מיך האבען מיט זיי אויכוח און איהר שווייגט וועלין מיר זעהן ווער עס וועט מנצח זיין:

דער גלח האט זיך אויס געדרייט צו די יודען און האט צו זיי געזאגט מיינע קונדער פאר וואס ווילט איהר מיר ניט גלייבען און דער גאנצער נביאה וואס דער מלאך מיכאל האט זיך צו מיר בעוויזען אזוי ווי דער גאנצער המון זאגט אייך עדות אז זיי האבען עס אליין געזעהן מיט זייערע אוגען וואס פאר אחילוק איז פון מיר ביז אייער רביין משה וואס איהר האט אין איהם ניט געגלייבט ביז ער האט אייך געוויזען אותות ומופסים ניסים ונפלאות האט איהר איהם הערשט געגלייבט איך האב דאך אויך בעוויזען אזא גרויסען אות ומופת עס האט מיך ארום גערינגעלט אפייער אין בין ניט פערברענט געווארין דארף מען האבען אגרעסער מופת פון דעם? האבען איהם די יודען גיענטפערט אבער די ביסט דאך אליין מודה אז מיר זענען אעם קשה עורף מיר גלייבען ניט אזוי גיך אפילו און משה'ן האבען מיר ניט געגלייבט ביז ער האט אינז געוויזען כמה ניסים ונפלאות. אבער איין זאך האסטו פערגעסין וואס משה האט געטוהן וואס דאס קען קיין שום בן אדם קען דאס ניט טוהן נאך דעם האבין מיר הערשט און איהם געגלייבט. האט ער זיי גיפרעגט וואס איז די זאך וואס משה האט דאס געטוהן אפשר וועל איך אויך עס קענען טוהן? האבען איהם די יודען גיענטפערט. משה איז אויף געגאנגען און הימעל אריין און איז דארט געוועזין פערציג טעג און פערציג נעכט און האט ניט גיגעסין און ניט געטרינקען און האט אינז אראב געברענגט אתורה. ע"כ אויב עס וועט זיך געפינען אמענש וואס ער וועט ווייזען אז ער וועט פאסטען פערציג טעג וועלין מיר איהם גלייבען און מיר וועלין טוהן וואס ער וועט אינז הייסען:

האט דער גלח גיענטפערט די יודען איך קען אויך אזוי טוהן איך נעם זיך אונטער צו פאסטען פערציג טעג און פערציג נעכט איך זאל גאר ניט עסין און ניט טרונקען אבער דאמאלסט וועט איהר מיר שוין גלייבען? האבין איהם די יודען גיענטפערט אויב אזוי די וועסט דאס בעווייזען וועלען מיר דיך פאלגען וואס די וועסט אונז הייסען. ווי דער קיסר מיט די שרים האבען דערהערט דעם אבמאך וואס די יודען האבין אבגעמאכט מיט דעם גלח האבין זיי זיך שטארק געפרייט דער קיסר האט געהייסען שרייבען צוויי קוויטליך אז דער גלח נעמט זיך אונטער צו פאסטען פערציג מעת לעת אין אויב ער

וועט

וועט אויסהאלטען מוזען די יודען זיך טויפען אין אויב זיי וועלען זיך ניט וועלען טויפען מעג מען מיט זיי טוהן וואס מען וועט וועלען. אין אויב דער גלח וועט ניט אויס האלטען די פערציג טעג איז א סימן אז דער גלח איז אשקרן אין זיינע רייד זענען שקר אין עס איז נאר געוועזען מעשה כישוף אין די יודען זענען ערליך אין פריי צי פיהרען זייער אמונה אין די יודען מיט דעם גלח האבין זיך אויף די קוויטליך גיחתמת אין איין קוויטיל האט מען געגעבען די יודען אין דאס צווייטע האט דער קיסר צי גענימען דער קיסר האט געהייסען אויף בויען אשטיב לעבען זיין פאלאץ פאר דעם גלח'ס וועגען אין האט געזאגט צים גלח אז ער זאל זיך צי גרייטען ארייין צי געהן אין דעם חדר אריין אין מען זאל איהם דארט פערשליסען אין ער זאל דארט זיצען אליין גאנצע פערציג טעג מען האט פארטיג געמאכט דאס שטיבעל האט דער קיסר געשיקט נאך איהם ער איז אריין געגאנגען אין שטיבעל אריין בכבוד גדול ער האט ביי זיך געטראכט אז ווען ער וועט ארויס געהן פין שטיבעל ארויס נאך פערציג טעג וועט ער איבער נעמען די מלוכה אין דער קיסר האט אנידער גישטעלט שומרים פין זיין מיליטער אין אויך פין יודען כדי עס זאל איהם קיינער ניט צי ברענגען קיין עסין:

דער גלח האט זיך אהנגעגרייט מיט צו נעמין אגרויס וואקסען ליכט די גרעב האט עס געהאלטען אהאלבע אייל און ער האט אהנגעזאגט זיינע משרתים אז זיי זאלען איהם מיט נעמען דאס ליכט מיט ביכער ער זאל האבען וואס צו לייענען די גאנצע פערציג טעג וואס ער וועט דארט זיין פערשלאסען די שומרים האבען איהם בעזיכט בשעת זיין אריין געהן און האבען געזעהן אז ער נעמט זיך גאר ניט מיט קיין שום עסין און ניט קיין טרינקען נאר דאס וואקסען ליכט צו לייכטען מיט די ביכער און איין הינטעל און איין טישעל און אשטוהל און מען האט דאס שטיבעל פערשלאסען און פערחתמיט מיט דעם קיסרס חתימה. עס איז פערביי געגאנגען עטליכע טעג די שומרים האבען זיך צו גערוקט נאהנט צום שטיבעל האבען זיי גיהערט ווי ער זאגט זיך זיי תפלה נאנץ הויך עס איז פערביי געגאנגען צוואנציג טעג ער האט אלץ געזאגט זיין תפלה מיט אהויך קול גלייך ווי דעם ערשטען טאג די יודישע שומרים האבען פון דעם געהאט גרויס עגמת נפש זיי האבען געזעהן אז ער לעבט נאך האבען זיי דאך געזעהן אז ער וועט אויס האלטען די גאנצע טעג האבען זיי דאך שוין געוויסט וואס אויף זיי ווארט אז זיי וועלין ח"ו קיין תקומה ניט האבען אמת זיי האבען געגלייבט אז דאס איז ניט קיין געטליכע זאך נאר אפילו דאס אכישוף איז דאך אויך שלעכט האבען זיי די זאך מודיע געוועזין דעם רב. דער רב האט תיכף צוזאמען גערופען אלע יודען און מען האט גוזר תענות געוועזין און מען האט געזאגט סליחות און געבעטען צי

צו השי"ת ער זאל דאס טוהן פאר זיין הייליגען נאמען וועגען און ער זאל מיט זיי ניסים טוהן אז דעם גלח'ס שקר זאל ארויס געוויזען ווערען און די יודען זאלען ח"ו ניט פערלארען ווערען:

נאכדעם האט צו געהערט זייער געבעט דער קיסר האט אויף אלע מאהל גיפרעגט וואס מען הערט צו דער גלח לעבט נאך און דער קיסר האט געגלייבט אז ער וועט אויס האלטען די פירציג טעג וויל אז ער האט שוין אזוי לאנג אויס געהאלטען וועט ער וויטער אויך אויס האלטען ער האט געגלייבט אז עס איז מעשה כשפים נאר דאס קען מען דאך ניט אוס ווייזען. ער האט רחמנות געהאט אויף די יודען און האט אויך מורא געהאט פאר זיך ער זאל איהם ניט צו נעמען די מלוכה. דאס פאלק וועט איהם האלטען פאר א גאט און וועלין זיכער איהם מאכען פאר אקיסר. האט דער קיסר ביי זיך געטראכט א מענש זאל לעבען פערציג טעג אהן עסין איז ניט מעגליך עס מוז דארט עפיס זיין ער מוז אליין געהן און זעהן וואס דארט איז. ער איז געגאנגען עטליכע מאהל און האט גיהערט ווי ער זאגט זיין תפלה מיט אהויך קול ווי שטענדיג. דער קיסר איז אהיים געגאנגען טרויעריג. אמאהל איז דעם קיסר איינגעפאלען שפעט ביינאכט צו צי געהן הערין און מיט גענימע א געבויר און איז צו געגאנגען שטילערהייט אלע שומרים זענען שוין געשלאפען און האט אויסגעבויערט אלאך און דער טהיר און האט געזעהן ווי דער גלח האט א טיהראלע און דעם גראבען וואקסען ליכט און האט ארוס גענימען אפלעשילע און האט אביסעל פון דעם פלעשיל געטרינקען און האט עס צוריק פערמאכט און צוריק ארײן גישטעלט און ליכט אריין. נאך דעם האט ער פון אצווייטע זייט וויטער ארויס גענימען אפלעשעל און אויך געטרינקען און צוריק גישטעלט נאך דעם האט ער זיך געלייגט שלאפען. האט דער קיסר ביי זיך געטראכט יעצט ווייס איך שוין פאר וואס ער איז אזוי געזינד דער קיסר איז זיך אהיים גיגאנגען. די צווייטע נאכט איז ער וויטער געגאנגען און געזעהן דאס זעלבע וואס נעכטען און דער פריה האט ער געשיקט רופען די יודען און האט זיי געזאגט איהר זאלט גאהר ניט מורא האבען אייער גאט איז מיט אייך. און האט זיי דערציילט אלעס וואס ער האט געזעהן אין די צוויי נעכט און האט זיי געזאגט ווען עס וועט זיך ענדיגען די פערציג טעג וועט ער דאך קומען צו מיר וועל איך שוין זעהן אז זיין שקר זאל נתגלה ווערין. די יודען האבין געדאנקט דעם קיסר און זענען זיך אהיים געגאנגען:

עס האבין זיך געקאנטשעט די פערציג טעג דער גלח איז ארוס געגאנגען געזינד דער המון האט זיך געפרייט זיי וועלען זיך יעצט קענען נוקם זיין אין די יודען יעדער איינער האט זיך אהנגעגרייט איינער האט זיך געשארפט זיין שווערד איינער א מעסער א האק איינער האט אהנגעגרייט האלץ ער

זאל

זאָל פערברענען די יודעשע הייזער פין אַלע שטעדט זענען זיך צו זאַממען געקומען זיי זאָלען זיין גרייט בשעת דער גלח וועט אַרויס געהן פין שטיבעל ארויס . אין די אַלע שרים אין זייערע זאָלנער רייטער מען האָט געמאַכט אַגרויסען פאַראַד מען האָט בעדעקט די טוהרען אין פענצטער מיט זיידענוואַריג אויף די גאַסען וואָס דער גלח האָט בעדאָרפען אַדורך געהן האָט מען אויס גיבעט מיט דיוואַנעס דאָס מיליטער איז געשטאַנען אויס גישטעלט אין אָרדינונג מיט אַלע מינים כלי שיר מען האָט געמאַכט פער דער גלח׳ס וועגען איין חשוב מלבוש מען זאָל איהם אָהנטוהן מען האָט גיעפענט דאָס שטיבעל אין די אַלע שרים האָבען זיך צו איהם געביקט אין ער האָט ביי זיך געטראַכט יעצט וועל איך ווערען קיסר אין ער איז זיך אַרויס געגאַנגען בקומה זקופה מיט גיאות (שטאָלץ) אין אַלע שרים זענען געגאַנגען אַרום איהם אין מוזיק האָט געשפיעלט אין פיעל מיליטער זענען געגאַנגען פאָראויס אין אַ המון כחול הים איז איהם נאָך געגאַנגען אין זיי האָבין זיך געשטיפּט איהם צו זעהן איהם צו געבען אקיש אין ווער עס האָט ניט געקענט איהם געבען אקיש זענען נאָך געגאַנגען פין הינטען אין האָבען געקישט די ערד וואָס ער איז אוף איהר געטרעטען דער כבוד זיינער איז געוועזען אין שיעור . מען האָט איהם אַזוי אַריין געפיהרט צום קיסר מיט כבוד :

דער קיסר האָט איהם געזאָגט לפנים יעצט ווייס איך אז דיינע רייד זענען אמת וואָהל איז דיר. יעצט דארף מען שיקען נאָך די יודען אין הערען וואָס זיי וועלען יעצט ענטפערין. דאַכט זיך אז יעצט מוזען זיי זיך טויפען מען האָט געשיקט רופען די יודען אין אלע גוים האָבין געלאכט אין גישפּעט פין זיי אין האָבין זיי געזידעלט אין מען האָט זיי בעוואָרפען מיט שטיינער אין מען האָט זיי געזאָגט עס איז געקומען די צייט איהר זאָלט אייך טויפען אָבער מען זאָל אייך הרגנען די יודען האָבען ניט געקענט געהן צום קיסר פין די שטיינער וואָס מען האָט זיי געוואָרפען אין די בזיונות וואָס מען האָט זיי מבזה געוועזען אין פין דעם שפייען וואָס מען האָט אויף זיי געשפיגען זיי האָבין פיהל געבלוטען ביז זיי זענען אריין געקומען צום קיסר ווי זיי זענען אַריין געקומען צום קיסר האָט זיי דער קיסר געזאָגט יעצט האָט איהר נאָך אויף וואָס צו זאָגען יעצט דאַרפט איהר שוין זיכער גלייבען אין אינזער גלח וואָס האָט בעוויזען אַזאָ זאַך און איהר מיזט אייך טויפען און איהר וועט זיין גלייך מיט אינק און דאָס וועט זיין פאר אייך א טובה אזוי ווי איהר האָט אייך מחייב געוועזען . האָבין די יודען גיענטפערט מיר האלטען נאָך ביי אונזערס מיר זענען שטארק און אינזער אמונה און מיר גלייבען ניט אז ער איז געבליבען לעבען אָהן עסין ווער ווייסט וואָס עס איז דאָרט געשעהן ער האָט זיכער געטוהן א תחבולה ער

זאָל

זאל דארט קענען לעבען אבער ער זאל גאר ניט האבען גיגעסין איז ניט
מעגליך . האט דער המון זיי גיענטפערט דאס שטיבעל איז דאך געוועזין
פערשלאסען אין די שומרים האבען דאך געהיטען פון אלע זייטען און ניט
צו געלאזט קיין שום מענש צו איהם און איהר האט דאך גישטעלט אייערע
שומרים ווי אזוי קענט איהר נאך זיין אין ספק און קלערען אז ער האט
געגעסין אין דעם שטיבעל איז דאך גאר ניט געוועזען נאר דאס ליכט און די
ביכער דער גלח האט זיך אהנגערופען אין דעם שטיבעל איז דאך נאך דא
אלעס וואס עס איז געוועזען מען האט דאך נאך גאר ניט ארוס גענימען
קען מען דאך אהין געהן און דיא זאכין אהער ברענגען אלעס וואס נאר
דארט איז דא אין מען וועט זעהן צו עס איז עפיס דא אמין עסין אבער
טרינקען . דער קיסר האט אריבער געשיקט און מען האט גיברענגט אלע
זאכען וואס דארט איז געוועזין דאס ליכט און די ביכער מען האט גוט
אהנגעקוקט די זאכען און מען האט געזעהן אז עס איז ניט דא קיין שום זאך
פון א מין עסין . דער קיסר האט גענימען דאס ליכט און דער האנד אריין און
עס גוט אדורך געקוקט און געזיכט צו ער וועט עפיס אהנזעהן [illegible]ייכען ער
האט זיך שטארק גערווינדערט היתכן איך האב אליין געזעהן מיט מיינע
אויגען ווי ער האט ארויס גענימען פון ליכט צוויי פלעשליך און יעצט
זעה איך גאר ניט אהן קיין צייכין פאר גרויס כעס האט ער גענימען
דאס ליכט און עס געווארפען און דער ערד און האט געזאגט
וואס דארף מען קוקען מען זעהט דאך אז עס איז ניט דא קיין פאלדשקייט
ווי ער האט געווארפען דאס ליכט אויף דער ערד איז דאס ליכט צי בראכין
געווארען אין עס איז ארוס געפאלען די צוויי פלעשליך וואס איז דארט געוועזען
אזא געטראנק וואס אז מען טרינקט פין דעם איין לעפעל אין מעת לעת
זעט עס אהן אזוי גיט ווי עסין אין טרינקען ווי דער המון האט דאס
דערזעהן זענען אלע געבליבען שטעהן אין האבין ניט געוויסט וואס
דאס איז :

האט דער קיסר גיפרעגט דעם גלח וואס די פלישליך זענען ? ער איז
אבער געבליבען זיצען כאבן דומים אין האט גאר ניט גיענטפערט .
האט דער קיסר געזאגט צי זיינע שרים אין צי דעם המון וואס איז געשטאנען
ארום איהם איהר זעהט מיט אייערע אויגען ווי אזוי מיט זיין ליגענד האט
אונז געוואלט אהנריידען אז מיר זאלען פערגיסען אום־שילדיג בלוט אין ברענגען
אויף אונז אזא זינד נאר גאט האט אינז מציל געוועזען מיר זאלען ניט פערגיסען
ריין בלוט דער המון האט אראב געלאזט זייערע אוגען צי דער ערד זיי האבין ניט
געהאט וואס צי ענטפערין האט דער קיס[illegible] זיך געווענדעט צי די יודען אין
האט זיי געזאגט איך גיב אייך איבער אייער שונא אייך אין די הענד אריין
נעמט

אין זייט אייך אין איהם נוקם אין טהוט איהם אזוי ווי ער האט אייך געוואלט טוהן. דער המון איז אוועק געגאנגען בפחי נפש אין זייער שמחה איז זיי צושטערט געווארען. און די יודען האבען גענומען דעם גלח און האבין איהם ארום געשלעפט אין אלע גאסען אין האבין זיך אין איהם נוקם געווען אין האבין איהם צושניטען אויף שטיקער אין האבען זיי געווארפען פאר די הינד מיר זאלען זוכה זיין צי זעהן ניסים און זאל אונז אויס לייזען פון גלות במהרה בימינו אמן:

א קלוגען איינפאל מהרב הגאון מוה"ר ארי' לייביש ליפשיטץ דער רב פון ווישניצא דער בעל מחבר פון ספר ארי' דבי עילאי.

אין ווישניצא האט געוואהנט א איש נכבד אגרויסער תלמוד חכם און אגרויסער עושר און ער האט געהאט אוויין שענק. פלוצלינג איז ער ארים געווארין זיין ווייב איז קאליע געווארען און ער האט פערלוירען זיין גאנץ געלד. ווי ער האט געזעהן אז ער קען זיך ניט קיין עצה געבען דער הינגער הערשט ביי איהם און שטיב. ער האט ניט גיוויסט וואס צו טוהן איז איהם איינגעפאלען ער זאל אוועק פאהרען קיין אהנגארן און זאל זיך דארטען זיכען עפיס צו פערדינען ער זאל קענען מאכען עפיס געלד ער זאל קענין זיך מאכען צוריק אמסחר ער זאל זיך קענען דערנערען בכבוד. ער איז אוועק געפאהרען קיין אונגארען און איז געווארען מלמד ביי איין עושר וואס האט געהאט אוויין האנדיל ער האט געלערענט מיט די קינדער באמונה און ווען ער האט ניט גילערינט פלעגט ער ארײן צו געהן און שענק ארײן און צו העלפען צו דעם מסחר ער האט נושא חן געוועזען ביי דעם עושר און ער האט איהם מוסיף געוועזען אוף זיין שכירות ביז פינף הונדערט ריינש א יאהר. ער איז ביי איהם געוועזען אצייט ביז עס איז איהם שוין געקומען צוויי טויזינד ריינש איז ער צו געגאנגען צום בעל הבית און האט זיך מיט איהם אב גירעכינט און ביי איהם אב גענומען זיין שכירות און האט געזאגט דעם בעל הבית דאס ער וויל שוין אהיים פאהרען. דער בעל הבית האט איהם געגעבען אפעסיל גוטען וויין במתנה דאס איז געוועזען פאר פסח. און עס איז פונקט געקומען א ווישניצער וויין שענקער צו דעם בעל הבית קופען וויין דאמאלס איז נאך ניט

ניט

ניט געוועזען קיין באהנען, נאר ווי דעם ווייטסטען וועג האט מען געמוזט פאהרין מיט פיהרען, דער ווישניצער ווין שענקער האט געדינגען פיהרען מען זאל איהם אב פיהרען דעם ווין קיין ווישניצא. האט דער בעל הבית געזאגט צו דעם מלמד דאס געלד איז דאך זייער שוועהר וויל דאמאלס איז ניט געוועזען קיין פאפירען געלד נאר זילבער אבער קיפער געלד אין צוויי טויזענד רייניש זילבער איז דאך א פערנעם. ע"כ איז מיין עצה די זאלסט אריין לייגען דאס געלד אין דעם פעסיל ווין אריין אין דער חיין שענקער וועט עס שוין דיר אהיים פיהרען אין דער היים וועסטו עס אב נעמען און וועסט דיר ארויס געמען דאס געלד די עצה איז דעם מלמד זייער געפעלין אין האט אזוי געטוהן ער האט אריין געלייגט דאס געלד אין פאס ווין אריין אין מען האט עס אויף געלייגט אויף דעם ווישניצער ווין שענקערס פיהר:

דער מלמד האט אהיים געשריבען צו זיין בני בית אבריף אז ער קומט אהיים אין ברענגט מיט זיך טויזענד רייניש די אנדערע טויזענד רייניש האט ער פערלייקענט אפילו פאר זיין ווייב. דער ווין איז אהנגעקומען קיין ווישניצא דער ווין שענקער האט פערשטאנען אז זיכער האט דער בעל הבית געגעבען דעם מלמד דעם בעסטען ווין וויל ער האט געזעהן ווי וויט דער בעל הבית האט איהם ליעב. האט ער אויס געביטען אין האט געגעבען דעם מלמד א געמיינער פעסיל ווין אין זיך גענימען דאס בעסערע. דער מלמד האט אב גענימען דאס פעסיל ווין אין האט עס געפענט דאס פעסיל האט ער גיזעהן אז דאס געלד איז ניט דא איז איהם פינצטער געווארין פאר זיינע אויגען אין אויך זיין ווייב האט גיהערט אז ער ברענגט אהיים טויזינד רייניש האט זי דער וויל געמאכט מלבושים פאר זיך אין פאר די קונדער אין האט אריין גענימען אין שטוב אריין חפצים אלץ האט זי געבארגט יעצט ער איז אהיים געקומען זענען אלע בעלי חובות געקומען מאהנען דאס געלד וואס זיין ווייב האט ביי זיי געבארגט ער האט ניט געוויסט וואס צו טוהן פאר גרויס עגמת נפש איז ער ניט אריין געגאנגען צים רב זיך צו זעהן מיט איהם:

דער רב האט איהם בעגעגענט אין גאס אין האט איהם גיפרעגט וואס ער קומט ניט צו איהם דער ציילט ער אים די גאנצע מעשה אין האט זיך מתנצל געוועזען פאר דעם רב ווי שלעכט איהם איז זיין ווייב האט אהן געבארגט געלד אין ער קען עס ניט אפ נעהמין. האט איהם דער רב גיענטפערט האב ניט קיין מורא איך וועל אב נעמען דיין געלד עס וועט דיר גאר ניט פעהלען. דער רב האט געהייסען דעם שמש ער זאל אויס רופען און שוהל און אלע בתי מדרשים אז דעם ווין וואס דער ווינשענקער האט גיברענגט איז יין

נסך

נסך מען טאָהר איהם ניט ניצען, ווייל ער זאָגט אַז ער האָט דעם מלמד׳ס ווייַן ניט אויסגעבּיטען האָט דאָך עס אַ גוי וואָס האָט עס געפיהרט דעם ווייַן פערביטען ע״כ איז דאָך דער ווייַן אסור:

דער סוחר איז געגאַנגען צום רב און האָט געזאָגט צום רב איך אַליין האָב אויס געביטען דעם ווייַן איך וועל איהם אָב געבען דאָס געלד איך האָב גוט אַכטונג געגעבען אויף דעם ווייַן דער ווייַן איז אמת כשר. האָט דער רב איהם געענטפערט אפשר בעטרעפט דער שאָדען (ד״ה דער חילוק פון יין נסך ביז כשר׳ן ווייַן) בעטרעפט מעהר ווי דאָס געלד פון דעם מלמד ע״כ מוזט דו שווערען אַז די האָסט דעם ווייַן אָבגעהיטען דער סוחר האָט געשוואָהרען און האָט אָב געגעבען דעם מלמד דאָס פעסיל ווייַן מיט דעם געלד און דער מלמד האָט אָב געגעבען אַלע חובות און האָט געהאַט אַליסטיגען יו״ט

אַ וואונדערליכע מַעֲשֶׂה פון ר׳ הירש מרומנוב זצ״ל.

דער רבי ר׳ הירש רומנובער האָט געהאַט ביי זיך איונגעל אמשרת. אַמאָהל און ווינטער האָט דער רבי געזאָגט צו זיין משרת געה אַרויס פון מיין שטיב איך וויל ניט די זאָלסט ביי מיר זיין. דאָס יונגעל האָט אָהנגעהויבען צו ווייַנען און געזאָגט רבי ווי וועל איך יעצט געהן עס איז דאָך קאַלט און איך בין דאָך נאַקיט און באָרוויס און די גבאים האָבען אויך געבעטען פאַר איהם דער רבי האָט זיך געהאַלטען ביי זייַנעם ער זאָל שוין אַוועק געהן פון איהם ער זאָל זיך ניט געפינען און דער שטאָדט. דאָס יונגעל האָט געמיזט אַרויס געהן פון רבי׳ן און אויך פון רומנוב און איז אַדורך געגאַנגען דאָרך אַקרעטשמי לעבען רומנוב ער האָט געבעטען די בעל הבית׳טע זי זאל איהם לאזען נעכטיגען זי האט איהם געהייסען נעכטיגען דאס יונגעל האט זיך געלייגט שלאפען. שפעט בייַנאַכט זענען אַדורך געפאָהרען דורך דער קרעטשמע סוחרים אין זענען אַריין געגאַנגען אין קרעטשמע אַריין זיי האָבין אויף געוועקט די בעל הבית׳טע אין האָבען זיך געהייסען צי גרייטען עסין זיי האָבין גיגעסין אין געטרונקען זיי זענען געוועזען גרויסע עשירים זיי זענען אַביסעל שיכור געוואָרין האָבין זיי געזוכט אין שטיב עמיצען זיי זאָלען קענען מיט איהם פערברענגען אַ ביסעל זייער צייט זיי האָבין געפינען דאָס יונגעל זיי האָבין איהם אויף געוועקט אין האָבין איהם געגעבען עסין אין טרינקען:

די

די בעל הביתטע איז געווען פין דעם צי פרידען וויל זי האט דערווייל געלייזט אסך געלד די סוחרים האבין זי געפרעגט צו זי האט איונגעל אבער אמיידעל זי האט גיענטפערט אז זי האט אקליין מיידעל און האט זיי געוויזען דאס מיידיל. די סוחרים האבין גיפרעגט דאס מיידעל צו זי וויל דאס יונגעל פאר אחתן וועלען מיר מאכען פאר אייערט וועגען אחתונה און אסעודה דאס מיידיל האט כמעט ניט פערשטאנען וואס מען מיינט דאס. נאר ווייל זי האט געוואלט אז איהר מוטער זאל לייזען געלד האט זי געזאגט יא ווייל זי האט געוויסט אז איהר מוטער וועט לייזען פאר ברויט און פלייש און אלעס וואס מען דארף אויף אסעודה און די מוטער האט איהר צו גירעדט זי זאל זאגען אז זי בעשטעהט. ביי זיי האט עס אויס גיזעהן פאר אגילעכטער. די סוחרים האבען געמאכט אחתונה כדין וכדת דאס יונגעל האט מקדש געווען דאס מיידעל כדין וכדת. ווי זיי דאבען גיענדיגט די סעודה האבען זיי בעצאהלט וואס עס איז געקומען און זענען זיך אוועק געפאהרען און דער בעל הבית איז ביי דעם אלעמען ניט געוועזין:

אין עטליכע שעה ארום איז דער בעל הבית אהנגעקומען זיין ווייב האט איהם דערציילט וואס דא איז געוועזען די סוחרים האבען איהר געגעבען אסך געלד צו לייזען און האט איהם דערציילט פון דער חתונה וואס זיי האבין דא געמאכט דער בעל הבית איז געוועזין א איידילער יוד איהם איז עפיס די מעשה ניט גיפעלין ער האט מורא געהאט אויב די קדושין זענין ניט קיין קדושין ער האט גיפרעגט דאס יונגעל פון וואנען ער איז ? און וואס ער טהוט דא ? ער האט איהם דערציילט אז ער איז געוועזען אמשרת ביי דעם רבי'ן און רומנוב און דער רבי האט אים ארויס געטריבען. עס איז טאג געווארען האט דער בעל הבית איינגעשפאנט זיין פיהר און איז געפאהרען מיט דעם יונגעל קיין רומנוב צום רבי'ן אזו ווי זיי זענען ארייין געקומען איז זיי דער רבי אקיגען געגאנגען און האט זיי געזאגט מזל טוב און האט געזאגט צום בעל הבית איך האב גיזעהן אז דיין טאכטער דארף זיין דעם יונגעלס ווייב און איך האב ניט געוויסט ווי אזו די זאך וועט זיין די ביסט אעושר און ער איז א ארים יונגעל ווי אזוי וועסטו וועלין נעמען אזא ארים יונגעל האב איך איהם אוועק געשיקט פון מיר כדי ער זאל קענען נעמען דיין טאכטער און געלויבט איז השי"ת אז די זאך איז נגמר געווארען אז ער איז געווארין דיין איידים יעצט קענסט דיך משער זיין ווער די סוחרים זענען געוועזען וואס האבען געמאכט די חתונה דאס איז קיין מענשען ניט געוועזען נאר שליחים פון גאט די דארפסט דיך ניט מצער זיין וויל גאט האט אזו געהייסען. ה'ער קען זיין דאגעגען דער זכות פון דעם צדיק זאל אויף אינץ מגין זיין:

אַ וואונדערליכֶע מַעֲשֶׂה פון הַצַּדִיק הַמְקוּבָּל דֶער בַּעַל מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת וָואס זִי אִיז פֶערשְׁרִיבֶּען און פִּנְקָס אִין קְרָאקָא.

אִין קראָקא איז געוועזען אַיוד אַעוֹשר אַתלמוד חכם אַצדיק דער עוֹשר האָט נעהאַט אַמנהג אַז אַלֶע טאָג ווען ער פלעגט געהן און בית המדרש אַריין פלעגט ער גייענדיג אויף דעם וועג טהיילען צדקה און די אָרימע לייט פלעגין זיך אַנידער שטעלין אויף דעם וועג צו נעמען ביי איהם אַ נדבה. צווישען די אָרימע לייט איז געוועזין אַגוי וואָס ער פלעגט אויך נעמען ביי איהם אַ נדבה אַמאָהל איז געקומען דער גוי צום יוד און האָט איהם דערציילט אַז די גוים האָבען זיך אָבגיקלעהרט זיי זאָלען זיך איינזאַמלען אויף איין בעשטימטען טאָג מען זאָל ח״ו אויסהאַרגינען אַלע יודען ע״כ זאָלט איהר זעהן אַ עצה די זאַך צו בעוואָרינען נאָר איך בעט אייך אַז די זאָלסט ניט אויסזאָגען פאַר קיינעם אַז איך האָב עס דיר דערציילט. דער עושר איז אַריבער געגאַנגען צום רב דער בעל מגלה עמוקות און האָט איהם דערציילט די מעשה. האָט דער רב געזאָגט אַז מען זאָל געהן ביי נאַכט אויף דעם בית עלמין און מען זאָל זיך אָהנטוהן ווייסע מלבושים און דעם טלית און קיטעל און יעדען איינער זאָל האַלטין אַליכט און דער האַנד מען האָט אַזוי געטוהן:

הַאלְבֶּע נאַכט זענען די גוים געקומען און שטאָדט אַריין ווי זיי האָבען דערזעהן ווייסע מענשען האָבין זיי גירעכינט אַז דאָס איז מתים האָבין זיי מורא בעקומען און האָבען געזאָגט אַז די מתים האַלטען מיט אינז מלחמה ווען מיר גאָר ניט קענען מאַכען און זענען אַטלאָפען עס איז געוועזען פינסטער איז איינער געפאַלען אויף דעם צווייטען און האָבען זיך צו קלאַפט דאָס בית עלמין פון קראָקא איז לעבען וויישל און פאַר גרויס פחד זענען אַסך גוים אַריין געפאַלען און וואַסער אַריין. די מעשה איז פערשריבען געוואָרען און פנקס פון קראָקא:

א ווינדערליכע מעשה פון רבי'ן ר' בער מיט ר' אהרן קארלינע.

דער רבי ר' אהרן מקארלין איז געוועזען פאר פסח ביי דעם רבי'ן ר' בער און ער האט געוואלט אהיים פאהרען אויף פסח איז ער אריין געגאנגען צום רבי'ן ר' בער זיך גיזעגינען דער רבי האט איהם גיזעגינט נאך דעם האט ער געזאגט צו זיינע תלמידים זעהט איהר זאלט ניט לאזין ר' אהרן אהיים פאהרען, די תלמידים זענען תיכף ארויס געגאנגען צו איהם און האבען איהם גיבעטען אז ער זאל ניט אהיים פאהרען ער האט אבער זיי ניט געוואלט פאלגין האבען זיי איהם געזאגט די זאלסט וויסען אז דער רבי האט אינז געבעטען אז מיר זאלען דיך ניט לאזען אהיים פאהרען האט ער זיי געזאגט פאר וואס האט ער מיר ניט געזאגט ווען איך האב זיך גיזעגינט. דאך איז ער אריין געגאנגען צום רבי'ן און האט איהם געזאגט איך וויל אהיים פאהרין נאר די חבירים זאגען מיר פאר אייערט וועגען אז איך זאל ניט פאהרען. האט איהם דער רבי גיענטפערט איך וועל דיר ניט זאגען אויב די ווילסט פאהרען מעגסטו פאהרען. ער איז ארויס געגאנגען האט ער ווייטער געזאגט צו זיינע תלמידים זיי זאלען איהם ניט לאזען פאהרען זיי זענען ווייטער צו איהם ארויס געגאנגען און האבען געזאגט אז דער רבי הייסט איהם ניט פאהרען האט ער זיי גיענטפערט פאר וואס האט מיר דער רבי ניט געזאגט. בקיצור ער האט זיי ניט געפאלגט און איז אהיים געפאהרען אויף פסח און ער איז שלאף געווארען און איז נפטר געווארען דעם דריטען טאג חול המועד פסח האבין די תלמידים גיפרעגט דעם רבי'ן פאר וואס האט איהר אינז ניט געזאגט אז עס האלט אזוי ווייט ביי סכנות נפשות וואלטען מיר איהם בשום אופן ניט נעלאזט פאהרען? האט זיי דער רבי ר' בער גיענטפערט עס שטייט און פסוק ביי משה רבינו „בכל ביתי נאמן" ער איז בעגלייבט ביי מיר און הויז איז דאך די קשיא אויף דעם הימעל איז עפיס פערהאנען אדבר גשמו וואס מען זאל עס קענען גנבי'נן נאר דער פשט איז אזוי ער איז א נאמן ער זעהט אלעס וואס עס טהיט זיך און הימעל און זאגט ניט אויס. אזוי איך אויך. איך האב טאקי געזעהן אז ער דארף נסתלק ווערען נאר איך האב ניט געהאט קיין רשות אויס צו זאגען איבער דעם האב איך אייך געזאגט אז איהר זאלט זעהן אז ער זאל ניט אהיים פאהרען אבער אז ער האט אייך ניט געוואלט פאלגען בין איך ניט שולדיג ווען ער זאל גיוועזין זיין ביי מיר וואלט איך איהם געוועזען אויף געהאלטען זכות כל הצדיקים יעמד לנו ולכל ישראל אמן:

אַווּנְדֶערְלִיכֶע מַעֲשֶׂה מְהָרַב הַצַּדִּיק הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ ר' יִצְחָק אַבּוּהַב דֶער בַּעַל מְחַבֵּר פִֿין סֵפֶר מְנוֹרַת הַמָּאוֹר:

עֶס איז דעם רבי'ן ר' יצחק אבוהב זצ"ל געוועזען אַ שאלה אין דער תורה וועגען ווערטער ווי אַזוי זיי דאַרפען זיין געשריבען האָט ער גיהערט אַז אין אַווייטע שטאָדט געפינט זיך עזרא הסופר'ס אַספר תורה איז ער אַהין געפאָהרען כדי ער זאָל זעהן אין דעם ספר ווי אַזו די ווערטער זענען געשריבען. איז איהם אויס געקומען צו האַלטען שבת אין אַדאָרף ער האָט זיך גיפרעגט צו ער וועט דאָרט האָבען אַמנין צום דאַווינען האָט מען איהם גיענטפערט אַז עס איז דאָ אַמנין. שבת אין דער פריה האָט מען נעדאַוועוועט מיט מנין צום ליינען האָט מען אויף גערופען יעמוד משה הלוי אַזוי האָט מען אויף גערופען אַלע שבעה רועים אין איהם האָט מען אויך אוף גערופען אין מען האָט פאַר איהם פאָרגעלייגט אַלע ווערטער וואָס עס איז איהם געוועזען מסופק ווי אַזו מען דאַרף זיי שרייבען. מוצאי שבת איז פין איהם נעלם געוואָרען די שטיב מיט מענשען אין ער איז אַהיים געפאָהרען בשלום זייער פריילוך דאָס ער האָט שוין געוויסט ווי אַזוי די ווערטער צו שרייבען. פין דאַנען זעהן מיר ווי געליעבט עס איז ביי הקב"ה דעם מענש וואָס טהוט אַמצוה ערענסט ווייל ער האָט געמיינט די זאַך ערענסט האָט מען איהם אַראָב געשיקט אַלע שבעה רועים מיט אַספר תורה כדי ער זאָל זיך ניט דאַרפען מטריח זיין אין אַווייטען וועג אַריין. מיר זאָלען זוכה זיין מיר זאָלען קענען מקיים זיין מצות ד' בשלימות אין מיר זאָלען זוכה זיין צו ישיעות ונחמות במהרה בימינו אמן: